



STANDPUNTENNOTA MEMORANDUM VERKIEZINGEN 2019

1. Inleiding	4		
1.1 Transversale thema's	5		
1.1.1 Actieve beleidsparticipatie van kinderen en jongeren	5		
1.1.2 Aandacht voor diversiteit en maatschappelijke kwetsbaarheid	5		
1.1.3 Duurzame ontwikkeling en intergenerationele rechtvaardigheid	5		
1.1.4 De kracht van jeugdwerk	5		
1.2 Visie op geïntegreerd jeugdbeleid	6		
1.2.1 Kinderen en jongeren zijn volwaardige burgers	6		
1.2.2 Jeugdwerk werkt	6		
1.2.3 Geïntegreerd jeugdbeleid als bewuste beleidskeuze	7		
1.2.4 Uitdagingen voor kinderen, jongeren en hun organisaties	8		
2. Onze agenda van de toekomst	10		
2.1 Geïntegreerd jeugdbeleid en kracht van jeugd(werk) als kruispunt	10		
2.1.1 Geïntegreerd jeugdbeleid op Vlaams niveau	11		
2.1.2 Geïntegreerd jeugdbeleid op bovenlokaal niveau	13		
2.1.3 Geïntegreerd jeugdbeleid op lokaal niveau	13		
2.1.4 Meer lezen?	15		
2.2 Kracht van de stem van kinderen en jongeren	16		
2.2.1 Participatie van kinderen en jongeren aan het beleid	16		
2.2.2 Jeugdinformatie als basis voor een kwaliteitsvolle participatie	17		
2.2.3 Meer lezen?	18		
2.3 Kracht van experiment	18		
2.3.1 Meer lezen?	20		
2.4 Kracht van diversiteit	20		
2.4.1 Meer lezen?	21		
2.5 Kracht van vrijwilligers	21		
2.5.1 Erkennen van de waarde van vrijwilligerswerk	21		
2.5.2 Aanpakken van regulitis	22		
2.5.3 Meer lezen?	24		
3. Onze menukaart	25		
3.1 Een duurzame planeet (ruimtelijke ordening, wonen en leefmilieu)	25		
3.1.1 Een jeugdgerichte en duurzame ruimtelijke inrichting	25		
3.1.2 Betaalbaar en kwaliteitsvol wonen	26		
3.1.3 Klimaat en energie	27		
3.1.4 Duurzame productie en consumptie	28		
3.1.5 Meer lezen?	28		
3.2 Een samenleving waarin jongeren zich goed in hun vel voelen	29		
3.2.1 Preventie en eerstelijns hulp	29		
3.2.2 Clientparticipatie binnen de hulpverlening	30		
3.2.3 Zorg voor iedereen en dicht bij jongeren!	30		
3.2.4 Meer lezen?	31		
3.3 Onderwijs dat alle kinderen en jongeren versterkt (onderwijs)	31		
3.3.1 Gelijkaardige onderwijskansen	31		
3.3.2 Zittenblijven en watervalstelsel tegengaan	32		
3.3.3 Lerarenopleidingen versterken	32		
3.3.4 Kwaliteitsvolle kinderopvang	32		
3.3.5 Voorbereiding op de arbeidsmarkt	33		
3.3.6 Meer lezen?	33		
		3.6 Een positieve identiteitsontwikkeling en een respectvol gerecht	40
		3.6.1 Positieve identiteitsontwikkeling	40
		3.6.2 Veiligheid en politie	40
		3.6.3 Justitie	41
		3.6.4 Meer lezen?	41
		3.7 Jongerenvriendelijke asielprocedures en ondersteuning bij integratie	42
		3.7.1 Asielprocedure en terugkeerbeleid	42
		3.7.2 Opvang van jonge asielzoekers	43
		3.7.3 Ondersteuning bij integratie	43
		3.7.4 Het recht op vrije tijd	44
		3.7.5 Meer lezen?	44

I. INLEIDING

De **Vlaamse Jeugdraad** is de officiële adviesraad voor de Vlaamse Regering over alle domeinen die kinderen, jongeren en hun organisaties in Vlaanderen aanbelangen. Wij zorgen ervoor dat de stem van kinderen en jongeren tot bij beleidsmakers reikt en verdedigen de belangen van jeugdwerkorganisaties in Vlaanderen en Europa.

De Vlaamse Jeugdraad werkt volop aan zijn memorandum naar aanloop van de Vlaamse, federale en Europese verkiezingen van 2019. **Op 6 december 2018 lanceren we dit memorandum**, en laten we beleidsmakers in debat gaan met jongeren en jeugdwerkers rond een aantal kernthema's.

Deze **standpuntennota** is een voorlopige tekst in aanloop naar ons memorandum, **ter inspiratie van de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen** voor de verkiezingen van 2019. We dagen partijen uit om kinderen, jongeren en hun organisaties zo veel mogelijk centraal te stellen in hun standpunten en zo een jeugdversterkend beleid te voeren.

In de nota presenteren we onze **standpunten** enerzijds als een jeugdbeleidsagenda voor de toekomst (hoofdstuk 2) en anderzijds als een menukaart van standpunten rond zeven grote beleidsdomeinen (hoofdstuk 3).

Onze **agenda voor de toekomst** benoemt vijf belangrijke krachten waarop het jeugdbeleid volgens ons moet inzetten om de grote actuele uitdagingen voor kinderen, jongeren en jeugdwerk aan te kunnen gaan:

Kracht van jeugd(werk) als kruispunt van levensdomeinen
Kracht van de stem van kinderen en jongeren
Kracht van experiment
Kracht van diversiteit
Kracht van vrijwilligerswerk

Onze **menukaart** is samengesteld uit **standpunten rond zeven beleidsdomeinen** die kinderen en jongeren zelf benoemen als belangrijke uitdagingen, en waarover de Vlaamse Jeugdraad de voorbije jaren adviezen formuleerde op basis van kwaliteitsvolle participatieve trajecten met kinderen, jongeren en jeugdwerkers:

Een duurzame planeet (ruimte, wonen en leefmilieu)
Een samenleving waarin jongeren zich goed in hun vel voelen (welzijn en volksgezondheid)
Onderwijs dat alle kinderen en jongeren versterkt (onderwijs)
Toegang tot kwaliteitsvol werk (werk)
Mobiliteit op maat van kinderen en jongeren (mobiliteit)
Een positieve identiteitsontwikkeling en een respectvol gerecht (identiteit, veiligheid en justitie)
Jongerenvriendelijke asielprocedures en ondersteuning bij integratie (asiel en integratie)

We nodigen politieke partijen uit om een eigen menu samen te stellen op basis van deze standpunten. We schuiven op dit moment dus zelf geen prioritaire thema's of standpunten naar voor binnen deze uitgebreide lijst.

Zowel onze agenda voor de toekomst als onze menukaart vertrekken vanuit **geïntegreerd jeugdbeleid** als overkoepelende visie (zie 1.2). Geïntegreerd jeugdbeleid plaatst kinderen en jongeren centraal als volwaardige burgers van de samenleving, en zet de kracht van het jeugdwerk in om kinderen en jongeren te versterken doorheen alle beleidsdomeinen en beleidsniveaus. Onze visie op geïntegreerd jeugdbeleid is met andere woorden de bril **waardoor deze standpuntennota moet worden gelezen**.

Binnen onze agenda voor de toekomst en onze menukaart schuiven we **vier transversale thema's** (zie 1.1) naar voor die niet te herleiden zijn tot één of enkele beleidsdomeinen, maar die een uitdaging vormen binnen elk beleidsdomein en op elk beleidsniveau: **beleidsparticipatie** van kinderen en jongeren, **diversiteit** en maatschappelijke kwetsbaarheid, duurzaamheid en intergenerationale rechtvaardigheid, en **de kracht van jeugdwerk**. Deze thema's zitten als rode draad verweven doorheen onze standpuntennota.

Voor elk standpunt geven we aan welk beleidsniveau (regionaal, federaal, Europees) en welk beleidsdomein bevoegd is. In deze nota beperkten we de Europese standpunten tot een minimum, voor meer uitgebreide Europese standpunten verwijzen we naar ons **Europees memorandum** waarvoor we ook een voorlopige standpuntennota opstelden.

I.1 TRANSVERSALE THEMA'S

De Vlaamse Jeugdraad streeft naar een samenleving waaraan kinderen en jongeren actief mee vorm geven. Om te werken aan een **jeugdversterkend beleid** zijn er volgens ons **enkele belangrijke randvoorwaarden**. Deze randvoorwaarden lopen als rode draad doorheen onze verschillende standpunten en vormen als dusdanig transversale thema's. In alle beleidsdomeinen en -niveaus dient hier aandacht naar te gaan.

I.1.1 ACTIEVE BELEIDSPARTICIPATIE VAN KINDEREN EN JONGEREN

Kinderen en jongeren hebben, net als iedereen, hun eigen kijk op hun omgeving en op de wereld. Ze zijn competente burgers die het recht hebben om effectief mee vorm te geven aan de wereld. Kinderen en jongeren zijn 'ervaringsdeskundigen in het jong zijn'. De maatschappij moet die ervaringsdeskundigheid als dusdanig erkennen én gebruiken. We geloven dat participeren aan de samenleving een fundamenteel recht is van iedereen. Dat kan volgens ons alleen gegarandeerd worden in een participatieve democratie. Het is dan ook cruciaal dat beleidsmakers kinderen en jongeren, op alle niveaus, betrekken bij het vormgeven van hun beleid.

I.1.2 AANDACHT VOOR DIVERSITEIT EN MAATSCHAPPELIJKE KWETSBAARHEID

We leven in een diverse samenleving met verschillende generaties, bevolkingsgroepen, (sub)culturen, visies, ideeën, smaken... Dialoog kan leiden tot een wederzijdse verrijking van de betrokkenen in hun doen, durven en denken. Daarom benadrukken we een open houding tegenover diversiteit in het beleid vanuit twee perspectieven:

- Diversiteit als een breed begrip waarbij aandacht is voor alle vormen van diversiteit tussen mensen: etnisch-culturele afkomst, gender, leeftijd, beperkte mobiliteit, sociaaleconomische situatie, politieke voorkeur, seksuele voorkeur
- Blijvende aandacht voor kinderen en jongeren wiens stem niet gemakkelijk gehoord wordt.

I.1.3 DUURZAME ONTWIKKELING EN INTERGENERATIONELE RECHTVAARDIGHEID

Kinderen en jongeren van vandaag willen ook morgen op een kwaliteitsvolle manier leven en zullen, meer nog dan anderen, de gevolgen ondervinden van de beslissingen die vandaag genomen worden. Een duurzaam beleid werkt aan oplossingen voor de huidige behoeften zonder dat zij een gevaar vormen voor de toekomstige generaties op menselijk, ecologisch en economisch vlak. Daarom pleit de Vlaamse Jeugdraad voor intergenerationale rechtvaardigheid. Onze aarde moet in minstens de huidige staat worden doorgegeven aan de jongeren van vandaag en aan alle toekomstige generaties. In dat opzicht moeten de regeringen blijven inzetten op de realisatie van de Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen vastgelegd in Agenda 2030 en het beleid hieraan toetsen.

I.1.4 DE KRACHT VAN JEUGDWERK

Jeugdwerk versterkt kinderen en jongeren door hen consequent centraal te plaatsen en hen de ruimte te geven jong te zijn, met vallen en opstaan, in groep en gemeenschapsvormend. Ook in andere beleidsdomeinen dan het jeugdbeleid heeft deze jeugdwerkmethodiek een grote meerwaarde om kinderen en jongeren als volwaardige burgers te betrekken bij het beleid. In onze menukaart (hoofdstuk 5) illustreren we deze kracht van jeugdwerk in andere beleidsdomeinen met concrete voorbeelden.

I.2 VISIE OP GEÏNTEGREERD JEUGDBELEID

I.2.1 KINDEREN EN JONGEREN ZIJN VOLWAARDIGE BURGERS

“Kinderen en jongeren hebben eigen standpunten en visies die gehoord moeten worden in het publieke debat en beleid. Dat gebeurt onder meer via de Vlaamse Jeugdraad” (Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2014-2019).

Meer dan twee miljoen Vlamingen zijn jonger dan 30 jaar. Het zijn **kinderen en jongeren** met een stem, volwaardige burgers die moeten gehoord worden en actief mee vorm moeten kunnen geven aan de samenleving.

De manier waarop we als samenleving en overheid naar kinderen en jongeren kijken is bepalend voor de manier waarop we met hen omgaan. De Vlaamse Jeugdraad vertrekt steeds vanuit het perspectief en de kracht van kinderen en jongeren. Ze zijn ervaringsdeskundigen in het jong zijn en hebben hun eigen kijk op hun omgeving en de wereld. We pleiten voor een overheid die op dezelfde manier naar kinderen en jongeren kijkt. Plaats **kinderen en jongeren consequent centraal, werk op maat en beschouw hen op die manier als volwaardige burgers.**

De **Vlaamse Jeugdraad** strijdt voor een samenleving:

- Die kinderen en jongeren consequent centraal plaatst.
- Waar alle overheden kinderen en jongeren betrekken bij hun beleid.
- Waar garanties worden opgebouwd opdat kinderen en jongeren hun kinder- en mensenrechten gewaarborgd weten en hun stem wordt gehoord.

Goed beleid vertrekt dan ook van **wat kinderen en jongeren in Vlaanderen zelf vandaag belangrijk vinden**. Waar moeten beleidsmakers volgens hen mee bezig zijn?

Vorig jaar organiseerde de Vlaamse Jeugdraad een uitgebreide bevraging bij kinderen en jongeren: “Waar lig jij wakker van?” 800 diepte-interviews resulteerden in een shortlist¹ van tien belangrijke maatschappelijke thema’s volgens kinderen en jongeren: **goed in je vel, onderwijs, natuur en milieu, gezondheid, opwarming van de aarde, vrije tijd, werk, diversiteit, mobiliteit, en armoede**. Deze thema’s komen uitgebreid aan bod in deze standpuntennota, en zijn wat ons betreft **tien grote prioriteiten** voor onze volgende regering.

5.000 kinderen en jongeren verkozen uit bovenstaande shortlist de thema’s **goed in je vel, onderwijs en diversiteit** tot de drie prioriteiten voor de Vlaamse Jeugdraad voor de komende jaren. Onze nieuwe regeringen mogen alvast van ons verwachten dat we deze drie thema’s voortdurend op de politieke agenda zullen zetten.

I.2.2 JEUGDWERKWERKT

Het Vlaamse jeugdwerk is het strafste jeugdwerk in de wereld. Met beperkte middelen bereiken we samen één miljoen kinderen en jongeren, en zetten we in op maatschappelijke uitdagingen met meer dan honderdduizend gemotiveerde animatoren die dag in dag uit instaan voor kwaliteitsvolle begeleiding en ervoor zorgen dat ouders hun kinderen zorgeloos uit handen geven in de vrije tijd.

Jeugdwerk maakt duizenden kinderen en jongeren warm voor de samenleving, voor zichzelf, hun buurt, voor elkaar. Het doel? Die aantallen vermeerderen. Jongeren doen participeren aan de samenleving. Hen laten leren: een vak, sociale vaardigheden, zelfwaarde, of alles samen. Het jeugdwerk geeft kinderen en jongeren ervaringen en kansen die ze nergens anders vinden.²

Vanuit haar missie ‘**jeugdwerk versterkt kinderen en jongeren**’ bouwt het jeugdwerk mee aan een samenleving die kinderen en jongeren actief versterkt. Versterken staat voor het creëren van een klimaat waarin iedereen kan groeien en op zijn tempo zijn kwaliteit kan ontdekken. Jeugdwerk tracht haar missie waar te maken door kinderen en jongeren consequent centraal te plaatsen en hen de ruimte te geven jong te zijn, met vallen en opstaan, in groep en

¹ Zie <https://vlaamsejeugdraad.be/activiteiten/de-shortlist-10-themas-voor-kinderen-en-jongeren-van-wakker-liggen>.

² Zie ons Pamflet *Jeugdwerkwerkt* uit 2017.

gemeenschapsvormend. We geloven in de kracht van deze manier van werken en willen deze ook in andere beleidsdomeinen buiten de grenzen van het jeugdwerk stimuleren.

Om kinderen en jongeren de nodige ruimte te geven om jong te zijn én om als samenleving te garanderen dat we hen als volwaardige burgers erkennen, strijdt het jeugdwerk voor vier rechten voor kinderen en jongeren.

- **Het recht om te mogen experimenteren**, te leren door vallen en opstaan

In een tijd waarin alles perfect moet zijn en prestatie steeds harder gemeten wordt, is de druk op experiment zeer groot en zijn echte vrijplaatsen een schaars goed aan het worden. Daarom ijvert jeugdwerk ervoor om volop een plek van experiment te zijn voor kinderen en jongeren.

- **Het recht om ten volle te participeren**

Kinderen en jongeren zijn volwaardige participanten van de samenleving. Jeugdwerk stimuleert en maakt mogelijk dat kinderen en jongeren op alle manieren mee kunnen participeren op hun eigen tempo. Dit begint bij goed geïnformeerd worden, maar moet uiteindelijk resulteren in co-creatie en het mee kunnen beslissen. Participatie moet daarom in al zijn facetten bekeken worden.

- **Het recht op vrije tijd**, ontspanning en cultuur

Het jeugdwerk is bij uitstek een plek waar kinderen en jongeren aan heel wat verschillende vormen van vrijetijdsactiviteiten, spel en ontspanning participeren. Die plek wil het jeugdwerk blijvend claimen om soms onbezonnen, met lef, veel goesting en verantwoordelijkheidszin jong te kunnen zijn.

- **Het recht om te groeien**, te ontwikkelen als individu en als deel van een groep

In het verleden werd vrijetijd door pedagogen vaak aangeduid als derde opvoedingsmilieu. Naast het gezin en de school had dus ook het jeugdwerkverenigingsleven een belangrijke rol te spelen in de opvoeding of het groot worden van kinderen en jongeren. Met het opkomen voor dit recht willen we ook vandaag en in de toekomst benadrukken dat jeugdwerk een belangrijke rol speelt in de integrale ontwikkeling van kinderen en jongeren. Ook in het jeugdwerk kan je samen groot worden.

Jeugdwerk is een recht voor alle kinderen en jongeren want jeugdwerk werkt. Jeugdwerk wil alle kinderen en jongeren bereiken, zodat zij allemaal kunnen opgroeien met een jeugdwerkcontext en ruimte krijgen om volop jong te zijn. Daarvoor is er simpelweg veel méér jeugdwerk nodig.

En dat kan alleen maar gerealiseerd worden als:

- Jeugdwerkers zelf kunnen vertellen wat jeugdwerk nu net zo sterk maakt
- beleidsmakers veel méér investeren in kinderen, jongeren en hun organisaties
- ouders, leerkrachten, politie-agenten, sociaal werkers, de media ... jongeren veel meer vanuit een jeugdwerkhouding benaderen, kortom zelf meer jeugdwerker durven zijn.

I.2.3 GEÏNTEGREERD JEUGDBELEID ALS BEWUSTE BELEIDSKEUZE

Jeugdwerk is er niet voor zichzelf, maar wel om kinderen en jongeren te verbinden en te versterken. Jeugdwerk draagt bij aan de ontwikkeling van kinderen en jongeren in onze samenleving. Het jeugdwerk mag daar trots op zijn, en een samenleving moet daar ook echt bewust in investeren. De uitdagingen voor kinderen, jongeren en hun organisaties worden steeds groter. Meer dan ooit is het daarom belangrijk om te strijden voor meer plaatsen waar kinderen en jongeren echt ruimte krijgen.

Jeugdwerk is steeds op maat, van onderuit, hybride en altijd in beweging. Jeugdwerk zit genesteld in het brede sociaal werk maar valt niet helemaal samen met het sociaal- en welzijnswerk, en ondanks zijn pedagogische rol ook niet helemaal met onderwijs of de toeleiding naar werk. Het raakt regelmatig, maar zit er vaak ook ergens tussenin.

Jeugdwerk is een kruispunt

Want kinderen en jongeren leven niet enkel in het jeugdwerk, maar hebben familie, online en offline vrienden, komen in contact met leerkrachten of welzijnswerkers, en zoeken een goede werkgever of een plek om te wonen. Jeugdwerk volgt kinderen en jongeren in al die levensdomeinen en wil samen met anderen de uitdagingen voor kinderen en jongeren aanpakken, maar kan dat niet alleen. Kinderen en jongeren spenderen misschien 3-5% van hun tijd in het jeugdwerk. Het werkt om jongeren zo consequent centraal te zetten, maar jeugdwerk kan het niet alleen.

Er is hulp nodig van andere professionals en sectoren om ervoor te zorgen dat jongeren ook in andere contexten consequent centraal worden gezet en ook daar dat jeugdwerk-DNA ervaren. Daarvoor is een sterk netwerk nodig. Organisaties die jeugdwerkers de weg wijzen en die samen met hen kinderen en jongeren volop kansen bieden, die hen helpen om ook in andere domeinen kinderen en jongeren consequent centraal te plaatsen. En zo samen zorgen dat ze een kruispunt vormen in het leven van de jeugd. Die kruispunten samen vorm geven, vraagt specifieke competenties van jeugdwerkers en hun organisaties, maar ook van organisaties in andere beleidsdomeinen en hun medewerkers. Op die manier wil jeugdwerk van moeilijke en minder vanzelfsprekende kruispunten stevige bruggen maken. Als iedereen die met kinderen en jongeren contact heeft meer de jeugdwerker in zichzelf bovenhaalt, komt de samenleving die overal kinderen en jongeren versterkt dichterbij. Niet top-down, maar bottom-up. Niet vanuit ongelijkwaardige machtsposities, maar vanuit actief eigenaarschap en kritisch burgerschap.

We vragen flexibiliteit in denken over jeugdwerk, in het gebruiken van jeugdwerk en het subsidiëren van jeugdwerk. Het gaat niet over het domein, maar over de levenshouding tav kinderen en jongeren.

Jeugdwerk wil met behulp van sterke en slagkrachtige instrumenten en structuren een brug vormen over de verschillende kruispunten en levensdomeinen van kinderen en jongeren heen.

Daarom is er nood aan behoud en versterking van geïntegreerd jeugd- en kinderrechtenbeleid. Geïntegreerd doelt op het voortdurend samengaan van breed jeugdbeleid (i.e. beleid voor jeugd binnen andere beleidsdomeinen dan jeugd) en jeugdwerkbeleid. Het samengaan van uitdagingen voor kinderen en jongeren in onze samenleving over levensdomeinen heen, en de kracht van de jeugdsector, het jeugdwerk, de jeugdwerkorganisaties die in hun manier van werken kinderen en jongeren consequent centraal plaatsen, hen vrije ruimte geven om te vallen en op te staan en hen ten allen tijde verbinden. Daarom pleiten we voor de voortgezette keuze voor een geïntegreerd jeugdbeleid dat beleidsbeslissingen die raakvlakken hebben met kinderen en jongeren op elkaar moet afstemmen.

I.2.4 UITDAGINGEN VOOR KINDEREN, JONGEREN EN HUN ORGANISATIES

De samenleving waarin kinderen en jongeren opgroeien en het jeugdwerk zich voortdurend beweegt, is steeds in verandering en stelt een aantal uitdagingen. Geen maand gaat voorbij of er verschijnen nieuwe cijfers over kinderen en jongeren in kwetsbare situaties: 1 op 10 is kansarm, 1 op 5 is werkloos, 1 op 10 jongeren stop te vroeg met school, meer en meer doen beroep op de voedselbanken of een leefloon ... Uitdagingen die niet enkel hun weerslag hebben binnen de verschillende levensdomeinen van kinderen en jongeren. Ook hun organisaties ervaren deze maatschappelijke evoluties als uitdagingen, vraagstukken waar zij in hun dagelijkse werking mee te maken hebben. Jeugdwerk kan dat niet alleen oplossen, wel kan het bijdragen en samenwerken om de kansen van kinderen en jongeren te vergroten. Dus wát het jeugdwerk is en hoè het jeugdwerk zijn werk doet, verandert mee met de grotere complexere uitdagingen.

- **Druk op de samenleving waarin kinderen en jongeren opgroeien**

De grote problemen in de wereld worden complexer en zijn steeds meer onderdeel van het leven van kinderen en jongeren. Onze samenleving past haar structuren en beleid niet snel genoeg aan en slaagt er niet in om geïntegreerd jeugdbeleid waar te maken. Een jeugdbeleid dat vertrekt vanuit de leefwerelden van kinderen en jongeren zelf, niet vanuit sectoren en structuren.

- **Toenemende druk op de vrije tijd en maatschappelijke ruimte voor kinderen en jongeren**

Als jonge mens voel je veel druk op je vrije tijd. Je moet voortdurend de 'juiste' en meest 'nuttige' keuzes maken. Dat leidt tot vrijetijdsstress. Er is weinig tijd voor echte 'down-time'. Bovendien is er letterlijk weinig ruimte. Plaatsen waar je echt kan spelen, verdwijnen. En er 'mag' ook veel minder. Grote mensen zien meer risico's, willen daarvoor behoeden, maken meer regels en controleren meer. Met meer regels zoals GAS-boetes, kampreglementen of bosdecreten. Met meer controle van ouders en overheid. Jeugdwerk voelt die extra regelgeving, die druk op verantwoording boven vertrouwen. Bovendien worden kinderen en jongeren door de overheid en de samenleving meer en meer bekeken en behandeld als kwetsbare wezens die in de eerste plaats nood hebben aan bijzondere zorg en bescherming. Deze welzijnsbril leidt tot een onevenwicht tussen een zorgende en ondersteunende houding enerzijds, en een versterkende aanpak anderzijds, waardoor kinderen en jongeren minder kansen en ruimte krijgen om met vallen en opstaan te groeien en te leren omgaan met de uitdagingen van vandaag en morgen.

- **Druk op de keuze voor engagement (van vrijwilligers)**

Jongeren engageren zich naast hun studies en werk, en hebben interesse in zorg-voor-anderen. Omdat ze dat belangrijk vinden. Maar dat engagement is de laatste decennia sterk veranderd: minder lang bij dezelfde organisatie, meer vrijblijvend, meer in functie van individuele interesses.

- **Druk op oude modellen in een superdiverse samenleving**

Als jonge mens groei je op in een superdiverse samenleving: zo veel achtergronden, opvattingen en individuele behoeften. Moeizaam zoeken we naar een manier om met die veelheid om te gaan, zeker in de steden. Oude modellen en organisatievormen werken niet meer om aansluiting te vinden bij elke groep. Kinderen en jongeren groeien op in een superdiverse samenleving. Dat kom je dagdagelijks overal tegen: op school, op tv, in de publieke ruimte, enz. Het valt ons als samenleving moeilijk om met de veelheid, fragmentatie en diversiteit van groepen om te gaan. Hoe gaan we om met andere normen en waarden? Hoe verhouden we ons tot mensen die binnen andere culturele kaders denken en leven? Hoe gaan we om met verschillende individuele behoeften van mensen met een beperking of kwetsbare achtergrond?

In steden is die superdiversiteit nog complexer en dener. Ondanks het besef van superdiversiteit blijft het moeilijk om aansluiting te vinden bij groepen met een andere achtergrond.

- **Druk op de relatie tussen overheid – markt – burger**

De relatie met de overheid, de markt, de burgers en haar verenigingen is de laatste jaren sterk gewijzigd: crisisperiodes met bezuinigingen zorgen voor een overheid die hogere eisen stelt qua efficiëntie en harde cijfers en die meer openbare diensten privatiseert. Crisisperiodes geven bezuinigingen, bij bedrijven en bij overheden. Net als in bedrijven, gaan ook overheden strikter toekijken op efficiënte en effectieve besteding van de centen. Taken die vroeger door overheid of non-profit werden gedaan, worden nu door commerciële spelers opgenomen (zorg voor ouderen, transport, post, ...). Burgers of het middenveld nemen spontaan zelf creatieve, innovatieve initiatieven, daar waar ze voelen dat leemtes vallen. De overheid kijkt toe, stimuleert of komt slechts in een latere fase ondersteunen. En bij dat alles verwacht een overheid van jonge mensen actief burgerschap, inzet, rendabiliteit.

Die uitdagingen zijn niet min. Ze gelden niet alleen voor kinderen en jongeren maar ook voor hun organisaties. Meer dan ooit is het daarom belangrijk om te strijden voor een samenleving waarin kinderen en jongeren actief versterkt worden om zelf hun weg te maken, en met behulp van anderen die uitdagingen tegemoet te gaan.

Onze beleidsmakers hebben de belangrijke opdracht om bovenstaande uitdagingen waarmee kinderen, jongeren en hun organisaties geconfronteerd worden aan te gaan. **In onze agenda voor de toekomst geven we aan hoe het beleid een antwoord kan bieden op deze uitdagingen.**

2. ONZE AGENDA VAN DE TOEKOMST

Op basis van de hierboven geschetste visie en uitdagingen formuleren we vijf thema's, vijf grote agendapunten voor het jeugdbeleid van de toekomst:

- Maak werk van **geïntegreerd jeugd- en kinderrechtenbeleid**, als breed jeugdbeleid dat vertrekt vanuit kinderen en jongeren én jeugdwerkbeleid, op kruispunt(en) van verschillende levensdomeinen van kinderen en jongeren (kracht van kruispunten)
- Maak dit **beleid samen met kinderen, jongeren en hun organisaties** (kracht van de stem van kinderen en jongeren)
- Investeer in ruimte voor vallen en opstaan en zet in op **experiment en innovatie** (kracht van experiment)
- Creëer gelijkwaardige kansen en meer sociale integratie, en **versterk álle kinderen en jongeren** (kracht van diversiteit)
- Zorg voor **maatschappelijke waardering van vrijwilligerswerk** en werk drempels voor vrijwilligers weg (kracht van vrijwilligers)

Per agendapunt geven we de belangrijkste en nodige beleidsacties weer.

2.1 GEÏNTEGREERD JEUGDBELEID EN KRACHT VAN JEUGD(WERK) ALS KRUISPUNT

Het jeugdwerk vertrekt vanuit kinderen en jongeren zelf en volgt hen in al hun levensdomeinen: de vrije tijd, de school, de zoektocht naar werk, de veerkracht in moeilijke situaties. Op kruispunten van levensdomeinen kan het jeugdwerk samenwerken en de muren van sectoren doorbreken. Het jeugdwerk maakt zo de complexe leefwerelden van kinderen en jongeren eenvoudiger door bruggen te bouwen met andere sectoren en deze meer door de bril van kinderen en jongeren te leren kijken. Jeugdwerk zet in op samenwerking waar nodig, met welzijnswerk, onderwijs, werkgevers, sport en cultuur, en vertrekt vanuit kinderen en jongeren. Jeugdwerk doet dit vanuit de eigen kracht en haar specifiek DNA.

De Vlaamse Jeugdraad roept de Vlaamse overheid op om jeugdbeleid vorm te geven vanuit 'kruispunt-denken' en met het jeugdwerk als brug:

- Vertrek bij de opmaak van beleid steeds vanuit kinderen en jongeren zelf, en plaats hen consequent centraal zoals dat in het jeugdwerk gebeurt.
- Doe dit over alle levensdomeinen van kinderen en jongeren heen (onderwijs, welzijn, sport, cultuur, justitie, werk, mobiliteit ...).

Zet daartoe in op sterke samenwerkingen tussen jeugdwerk en actoren op verschillende levensdomeinen. Laat ons deze samenwerkingen samen opzetten.

Onderstaande regelgeving, instrumenten en structuren dragen bij tot het behouden en realiseren van een kwaliteitsvol en sterk geïntegreerd Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleid op Vlaams, bovenlokaal en gemeentelijk niveau.

2.1.1 GEÏNTEGREERD JEUGDBELEID OP VLAAMS NIVEAU

Regelgeving

Het decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid is het fundament voor geïntegreerd jeugdbeleid in Vlaanderen. Het brengt het beleid met betrekking tot kinderen en jongeren, kinderrechten en de jeugdwerksector samen in één instrument. Dat maakt van dit decreet een uniek instrument dat enerzijds een divers landschap aan jeugdwerkvormen garandeert, anderzijds kinderen en jongeren en hun kinderrechten in Vlaanderen centraal plaatst.

	Regionaal	Jeugd
<p>Behoud van het Decreet vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid als basis voor geïntegreerd jeugdbeleid in Vlaanderen. Het decreet bevat volgende fundamentele bouwstenen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koppeling tussen een sterk jeugdwerkbeleid en een breed jeugdbeleid dat rekening houdt met de noden van kinderen en jongeren over alle beleidsdomeinen heen. • Jeugdbeleid in Vlaanderen wordt in samenspraak vormgegeven door (1) kinderen, jongeren en hun organisaties (in de eerste plaats via de Vlaamse Jeugdraad); (2) de Vlaamse Regering (en dus niet enkel de minister van jeugd); (3) de Vlaamse administratie (departement Cultuur, Jeugd en Media, aanspreekpunten jeugd- en kinderrechtenbeleid ...) (zie Structuren). • Beleid voor alle kinderen en jongeren, met kinderrechten als referentie. • De Vlaamse Jeugdraad als motor voor participatie van kinderen, jongeren en hun organisaties aan het Vlaamse beleid (zie 2.2.1). • Sterke en decretaal erkende bovenbouworganisaties die het jeugdbeleid mee vormgeven en uitvoeren. • Structurele investeringen in een divers Vlaams jeugdwerklandschap, met ruimte voor experiment (zie 2.3). • Een doordacht beleid gestoeld op kennis en onderzoek, met een blijvende investering in beleidsrelevant onderzoek m.b.t. kinderen, jongeren en jeugdwerk. 		

Instrumenten

De Vlaamse overheid beschikt over verschillende instrumenten om een geïntegreerd jeugdbeleid te kunnen voeren: het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan (JKP), de JoKER (kind- en jongereneffectrapport), de vijfjaarlijkse staat van de jeugd, de mogelijkheid om projectoproepen uit te schrijven... Deze instrumenten hebben een grote waarde en dienen behouden te blijven.

Daarnaast missen we vandaag de informatie en gegevens om het jeugdwerk steeds te blijven versterken. We hebben geen goed beeld over wat er in jeugdwerk en jeugdbeleid geïnvesteerd wordt, hoeveel jongeren er bereikt worden en waar het nog beter kan. Daarom roept de Vlaamse Jeugdraad het departement en de minister van Jeugd op om in te zetten op een goed werkend instrument om geïntegreerde, relevante en sterke gegevens van het jeugdwerk en jeugdbeleid te verzamelen en op een gedragen manier te gebruiken en ontsluiten.

<p>Een Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan (JKP) met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Duidelijke focus en financiële verankering in de begroting van de Vlaamse regering met concrete engagementen van de verschillende beleidsdomeinen. • Grondige inspraak en betrokkenheid van kinderen, jongeren en de jeugdsector bij de bepaling van de prioriteiten in het JKP, bij het formuleren van doelstellingen en acties, én bij het uitvoeren van het beleidsplan. • Een centrale plaats voor jeugdwerk in het JKP door de kracht van jeugdwerk in te zetten op het kruispunt van verschillende levensdomeinen van kinderen en jongeren, en zo de positie van kinderen en jongeren in andere beleidsdomeinen te versterken • Een duidelijke link met de nieuwe Europese Jeugdstrategie en de Youth goals die in 2018 op Europees niveau werden opgemaakt. 	Regionaal	Jeugd
<p>Een goed werkende cijfertool om het jeugdwerk en jeugdbeleid te versterken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een participatief traject om samen met de sector tot duidelijke definities te komen • Aandacht voor kwalitatieve contacten tussen sector en dossierbeheerders • Een evaluatie van Kiosk en inzet op een kwaliteitsvolle, sector overschrijdende en geïntegreerde tool • De overname van Jeugdmaps.be door het departement Cultuur Jeugd Media 	Regionaal	Jeugd
<p>Structuren</p>		
<p>Een aparte minister van Jeugd geruggesteund door een sterke coördinerende jeugdadministratie, gekoppeld aan specifieke bovenbouworganisaties jeugd en formele participatiestructuren met het jeugdwerk en kinderrechtenactoren, die ernstig genomen worden, zijn fundamentele voorwaarden om verder uitvoering te geven aan sterk geïntegreerd jeugdbeleid.</p>		
<p>Behoud van een aparte minister van jeugd binnen de Vlaamse regering die coördinerend minister van Jeugd- en Kinderrechtenbeleid is. De minister van jeugd is verantwoordelijk voor zowel sectoraal als breed jeugdbeleid in Vlaanderen, en zorgt voor samenhang tussen beide.</p>	Regionaal	Jeugd
<p>Een strategische coördinator jeugdbeleid en een cel jeugdbeleid – beide met mandaat – binnen het Departement Cultuur, Jeugd en Media.</p>	Regionaal	Jeugd
<p>Erkenning van de Vlaamse Jeugdraad als motor voor participatie van kinderen, jongeren en hun organisaties aan het Vlaamse beleid (zie 2.2.1). Structureel overleg tussen de Vlaamse Jeugdraad en de minister van jeugd.</p>	Regionaal	Jeugd

<p>Een behoud en erkenning van het belang van de bovenbouworganisaties jeugdbeleid in het decreet Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid als noodzakelijke brugbouwers tussen Minister en administratie enerzijds en het (boven)lokale en Vlaamse jeugd- en kinderrechtsveld anderzijds.</p>	Vlaams	Jeugd en kinderrechten
<p>Decretale verankering van de drie bestaande reflectiegroepen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reflectiegroep jeugd- en kinderrechtenbeleid (werd al verankerd in het besluit van 7 september 2018 van de Vlaamse Regering betreffende het Jeugd- en Kinderrechtenbeleid). • Reflectiegroep decreet Vlaams jeugdbeleid (zie 2.3) • Reflectiegroep decreet (boven)lokaal jeugdbeleid (zie 2.1.3) <p>Deze reflectiegroepen bieden een garantie voor sterk participatief overleg tussen de minister van jeugd en zijn kabinet, het departement CJM en de jeugdsector over de beleidsinstrumenten binnen het jeugdbeleid.</p>	Regionaal	Jeugd
<p>2.1.2 GEÏNTEGREERD JEUGDBELEID OP BOVENLOKAAL NIVEAU</p>		
<p>Het decreet van 18 november 2016 houdende de vernieuwde taakstelling en gewijzigde financiering van de provincies regelde de overheveling van de persoonsgebonden bevoegdheden van de provincies naar de Vlaamse overheid en de lokale besturen. Met de opheffing van dit tussenliggende niveau verdwijnt een belangrijke schakel tussen het Vlaamse en het lokale jeugdbeleid. Nochtans wordt de nood aan een bovenlokale aanpak en schaalvergroting alleen maar groter.</p>		
<p>Een structurele verankering van taken van de provincies met betrekking tot jeugd die nu nog niet voldoende of slechts provisorioor een plek kregen bij de overheveling van de persoonsgebonden bevoegdheden van de provincies (ondersteuning fuifbeleid, organisatie rock- en popconcoursen, participatie van jongeren aan het provinciaal beleid, ondersteuning jeugdlokalen en jeugdwerkinfrastructuur...). De maatregelen en budgetten die hiervoor nu voorzien zijn, volstaan niet. Bekijk samen met de jeugdsector waar deze opdrachten een plaats kunnen krijgen, en voorzie hiervoor de nodige middelen.</p>	Regionaal	Jeugd
<p>Duidelijke en gegarandeerde participatie en inspraak van kinderen, jongeren en hun organisaties bij de overgebleven provinciale (grondgebonden) bevoegdheden en bij andere vormen van bovenlokaal beleid (zie 2.2.1).</p>	Regionaal	Jeugd
<p>Een decretaal verankerde reflectiegroep decreet (boven)lokaal jeugdbeleid die structureel geraadpleegd wordt bij aanpassingen aan het decreet bovenlokaal jeugdbeleid (zie ook 2.1.3).</p>	Regionaal	Jeugd
<p>2.1.3 GEÏNTEGREERD JEUGDBELEID OP LOKAAL NIVEAU</p>		
<p>Regelgeving</p>		
<p>Sinds de uitholling van het Decreet houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdbeleid van 6 juli 2012 heeft de Vlaamse overheid heel wat minder instrumenten in handen om ook op lokaal niveau een sterk geïntegreerd jeugdbeleid te garanderen in elke gemeente en voor alle kinderen en jongeren.</p>		

Een **sterk decreet lokaal jeugdbeleid**, dat gemeenten verplicht om een geïntegreerd jeugdbeleid te voeren, dat voldoet aan volgende principes:

- **Koppeling tussen een sterk jeugdwerkbeleid en een breed jeugdbeleid** dat rekening houdt met de noden van kinderen en jongeren over alle beleidsdomeinen heen
- Lokaal jeugdbeleid wordt **in samenspraak vormgegeven** door (1) kinderen, jongeren en hun organisaties (via de jeugdraad ...); (2) het voltallige gemeentebestuur (en dus niet enkel de schepen van jeugd); (3) de gemeentelijke administratie, in de eerste plaats de jeugdambtenaar.
- **Een blijvende decretale verankering van de lokale jeugdraad**, en de verplichting om de jeugdraad kwaliteitsvol te ondersteunen vanuit de gemeente, en om advies te vragen over alle aangelegenheden die betrekking hebben op het jeugdbeleid (zie 2.2.1).
- **Beleid voor alle kinderen en jongeren**, met kinderrechten als referentie.
- Een **verplichting voor gemeenten om te blijven investeren in lokaal jeugdwerk**. Garantie op een kwaliteitsvolle ondersteuning en erkenning van een divers landschap van lokaal jeugdwerk, met ruimte voor experiment.
- Een **jeugdambtenaar** (of minstens een ambtelijk aanspreekpunt voor jeugd) in elke gemeente.

Regionaal

Jeugd

Instrumenten

In combinatie met een decreet lokaal jeugdbeleid dat de spelregels en principes vastlegt, kan de Vlaamse overheid verschillende instrumenten inzetten in functie van een sterk geïntegreerd lokaal jeugdbeleid. Onderzoek en monitoring zijn noodzakelijk om de nodige data te voorzien op basis waarvan (1) steden en gemeenten hun beleid kunnen vormgeven, (2) kinderen, jongeren en hun organisaties het beleid in hun gemeente kunnen evalueren, en (3) de Vlaamse overheid het lokale jeugdbeleid gericht kan ondersteunen of bijsturen waar nodig. Daarnaast kunnen labels, prijzen, projectoproepen en publicaties zinvolle lokale impulsen geven.

Een gedegen **monitoring** vanuit de Vlaamse overheid van de **kwaliteit van het lokaal jeugdbeleid, inclusief de middelen die lokaal worden ingezet voor jeugdwerk en jeugdwerk**, en van de evolutie daarvan. De huidige monitoringsinstrumenten (lokale vrijetijdsmoitor, stads- en gemeentemonitor) komen hier niet aan tegemoet. Bovendien is een aanpassing nodig aan de beleids- en beheerscyclus (BBC) om een monitoring van de middelen voor jeugd mogelijk te maken.

Integratie van de lokale vrijetijdsmoitor met jeugdmaps.be, en versterking van dit geïntegreerde monitoringsinstrument zodat op basis hiervan opnieuw elke twee jaar een sterk **Cijferboek Lokaal Jeugdbeleid** kan worden gemaakt. Neem de eigen monitoringsinstrumenten ernstig, en stuur het Vlaamse beleid met betrekking tot lokaal jeugdbeleid bij op basis van de resultaten van deze monitoringsoefeningen.

Regionaal

Jeugd, bestuur

Een blijvende inzet vanuit de Vlaamse overheid op het **label kindvriendelijke steden en gemeenten** en de prijs jeugdgemeente van het jaar.

Sterker inzetten op de kracht van het jeugdwerk binnen de trajecten om dit label of deze prijs te bekomen is noodzakelijk om van deze instrumenten echte instrumenten voor geïntegreerd jeugdwerk te maken. Blijf ook bewaken dat kinderen én jongeren evenwaardig aandacht krijgen in beide instrumenten, zodat de focus ligt op jeugdwerk en deze niet beperkt wordt tot kindvriendelijkheid

Een **laagdrempelige opstap naar deze instrumenten** zodat deze op termijn ook toegankelijk worden voor zwakkere gemeenten op vlak van jeugdwerk. Zorg dat het label kindvriendelijke steden en gemeenten en de prijs jeugdgemeente van het jaar niet enkel de sterken nog sterker maken. Initiatieven zoals Goe Gespeeld! kunnen op dit vlak een waardevolle rol spelen.

Regionaal

Jeugd

Structuren

Het spreekt voor zich dat het lokaal jeugdwerk zelf en het Vlaams beleid met betrekking tot dit lokaal jeugdwerk vorm gegeven wordt in samenspraak met kinderen, jongeren en hun organisaties.

Decretaal verankerde inspraak en betrokkenheid – van bij de aanvang – van de **Vlaamse Jeugdraad** en van de **reflectiegroep decreet lokaal jeugdwerk** bij wijzigingen aan het Decreet houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdwerk van 6 juli 2012.

Een **blijvende erkenning en ondersteuning van lokale jeugdraden** in het decreet lokaal jeugdwerk en in het decreet Lokaal bestuur (zie 2.2.1).

Regionaal

Jeugd

Regionaal

Jeugd

2.1.4 MEER LEZEN?

Adviezen van de Vlaamse Jeugdraad

- [Advies 1803 Besluit Vlaamse Regering betreffende het Jeugd- en Kinderrechtenbeleid](#)
- [Advies 1710 Ontwerp decreet bovenlokaal jeugdwerk, jeugdhuizen en jeugdwerk voor bijzondere doelgroepen](#)
- [Advies 1708 Eenmeting lokale jeugdparticipatie](#)
- [Advies 1617 Minidecreet III](#)
- [Advies 1614 Ontwerp BVR Lokaal-Regionaal](#)
- [Advies 1506 Decreet provincies](#)
- [Advies 1503 Vlaams Jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan](#)
- [Advies 1502 Voorontwerp subsidies lokale besturen](#)
- [Advies 1411 Beleidsnota Minister van Jeugd 2014-2019](#)
- [Advies 1410 Programmadecreten BA 2014 en BO 2015](#)

Andere

- Vlaamse Jeugdraad (2108). [Is dit de laatste Minister van jeugd? Na uitholling Decreet lokaal en provinciaal jeugdwerk verdwijnt nu ook de afdeling jeugd](#). Brief aan het Vlaams Parlement, 6 februari 2018.

2.2 KRACHT VAN DE STEM VAN KINDEREN EN JONGEREN

Jeugdwerk kan kinderen, jongeren en hun organisaties opnieuw actiever de motor laten zijn in maatschappelijke verandering. Door actief de stem van kinderen en jongeren te versterken, door depolariserende ontmoeting tussen vele jongeren te organiseren, door dialoog tussen jongeren en beleidsmakers op te zetten. Het is belangrijk dat jeugdwerk terug haar maatschappelijke politiserende rol expliciet durft opnemen en actief ruimte geeft aan alle verschillende meningen om zo dingen in beweging te zetten. Het doel van jeugdwerk is niet de eigen organisatie in stand te houden, maar wel kinderen en jongeren versterken. Het is belangrijk dat beleidsmakers participatie van kinderen & jongeren actief als grondhouding naar voren schuiven op alle beleidsniveaus.

2.2.1 PARTICIPATIE VAN KINDEREN EN JONGEREN AAN HET BELEID

Kinderen en jongeren hebben, net als iedereen, hun eigen kijk op hun omgeving en de wereld. Het zijn competente burgers die het verdienen om actief mee vorm te geven aan de wereld. Het is dan ook niet meer dan normaal dat het beleid op alle niveaus (van lokaal tot Europees) blijvend moet inzetten op verschillende vormen van directe en indirecte participatie van jongeren aan onze samenleving, daarbij rekening houdend met de diversiteit van onze jeugd, hun leefwereld, leeftijd en gevarieerde interesses. Op die manier kunnen formeel stemrecht en andere vormen van participatie elkaar aanvullen en versterken.

Het jeugdwerk speelt een belangrijke rol in het versterken van de stem van kinderen en jongeren. Jeugdwerkorganisaties komen op voor de rechten van kinderen en jongeren. Ze sturen kritische signalen richting onze samenleving en zetten uitdagingen voor kinderen en jongeren op de politieke agenda, maar bieden ook oplossingen en zijn op die manier een bron van maatschappelijke innovatie. Om deze maatschappelijk waardevolle rol te kunnen spelen moeten overheden de autonomie van jeugdwerkorganisaties erkennen, en blijvend investeren in jeugdwerk zonder de ruimte om een kritische stem te kunnen zijn te beperken.

Een blijvende erkenning van de Vlaamse Jeugdraad als de officiële adviesraad voor de Vlaamse Regering over alle domeinen die kinderen, jongeren en hun organisaties in Vlaanderen aanbelangen. Zet dit ook in de praktijk door het Vlaamse jeugdbeleid en het Vlaamse beleid met impact op kinderen, jongeren en hun organisaties steeds af te toetsen bij en op te bouwen mét de Vlaamse Jeugdraad.	Regionaal	Alle beleidsdomeinen
Stemrecht voor zestien- en zeventienjarigen op alle beleidsniveaus. Zorg daarbij voor voldoende omkadering en informatie.	Federaal, Europees	Jeugd, bestuur
Duidelijke en gegarandeerde participatie en inspraak van kinderen, jongeren en hun organisaties op provinciaal en bovenlokaal niveau. Hoewel de persoonsgebonden bevoegdheden van de provincies zijn weggevallen, blijven de provincies bevoegd voor verschillende beleidsdomeinen met een impact op kinderen en jongeren (ruimtelijke ordening, mobiliteit ...). Ook nieuwe bovenlokale beleidsprocessen en -structuren (bv. vervoerregioraden basisbereikbaarheid) maken de organisatie van bovenlokale participatie van kinderen, jongeren en jeugdwerk aan het beleid noodzakelijk.	Regionaal	Jeugd

Een blijvende decretale verplichting voor het inrichten van gemeentelijke jeugdraden, en om de jeugdraad officieel om advies te vragen over alle aangelegenheden die betrekking hebben op het jeugdbeleid, inclusief de verplichting voor gemeenten om de jeugdraad kwaliteitsvol te ondersteunen. Dat kan door jeugdambtenaren voldoende tijd, middelen en vorming te geven om deze ondersteuning op zich te nemen, en actief met kinderen en jongeren aan de slag te gaan.

Regionaal

Jeugd

Nieuwe vormen van participatie (dialoogtafels, burgerbegrotingen ...) zijn waardevolle aanvullingen op een decretaal verankerde jeugdraad, maar kunnen deze niet vervangen. Stimuleer gemeenten om **de jeugdraad als motor van lokale participatie te laten innoveren en experimenteren met deze nieuwe vormen van participatie.**

Een **tweemeting lokale jeugdparticipatie in 2020**. Wacht niet op de resultaten van deze tweemeting om **nu al aan de slag te gaan met de dramatische resultaten van de eenmeting lokale jeugdparticipatie**, die aantoonde dat de participatiegraad van kinderen en jongeren aan het lokale beleid sterk achteruit gegaan is sinds het verdwijnen van de verplichting om een gemeentelijk jeugdbeleidsplan op te maken in 2014.

Regionaal

Jeugd

Een **decretale vastlegging van het participatieproces** dat een gemeente moet lopen **bij de opmaak, evaluatie, uitvoering en bijsturing van het strategisch meerjarenplan**, zodat inspraak en betrokkenheid van kinderen en jongeren, het lokale jeugdwerk, de gemeentelijke jeugdraad, en experts met betrekking tot jeugd wordt gegarandeerd.

Regionaal

Jeugd

2.2.2 JEUGDINFORMATIE ALS BASIS VOOR EEN KWALITEITSVOLLE PARTICIPATIE

Een kwaliteitsvolle beleidsparticipatie is niet mogelijk zonder kinderen en jongeren op een goede manier te informeren. Een blijvende investering van het beleid in jeugdinformatie is dus noodzakelijk.

Uit onderzoek blijkt dat kinderen en jongeren hun informatie vaak bij peers halen of op het internet vinden. Online informatie vraagt echter nog een vertaling op maat van kinderen en jongeren, want (1) jongeren vinden niet altijd hun weg in de grote stroom van online informatie, en het is niet altijd duidelijk of deze informatie betrouwbaar is; (2) de informatie is vaak niet op maat van kinderen of jongeren, of geeft geen antwoord op hun specifieke vragen. Voor deze vertaling op maat hebben kinderen en jongeren een netwerk nodig van betrouwbare mensen die hen kunnen toeleiden naar goede informatie of die de gevonden informatie mee kunnen beoordelen en vertalen.

Een blijvende investering in **jeugdinformatie**, zodat kinderen en jongeren hun weg vinden binnen en naar informatie op maat rond levensthema's die op dat moment een rol spelen in hun leven.

Regionaal

Jeugd

Een **gestroomlijnd jeugdinformatiebeleid via het jeugdinformatie- en communicatieplatform WAT WAT**, dat wordt gecoördineerd vanuit De Ambassade, zodat een wildgroei aan informatieve websites voor kinderen en jongeren wordt tegengegaan, en kwaliteit gegarandeerd wordt.

Regionaal

Alle beleidsdomeinen

Integratie van nieuwe informatieproducten voor kinderen en jongeren ontwikkeld door de Vlaamse overheid in het jeugdinformatieplatform WAT WAT.

Een blijvende investering in mensen die als jeugdinformatie-intermediair optreden: leerkrachten, jeugdwerkers, bibliothecarissen, straathoekwerkers, jeugdconsulenten, opvoeders, dokters, arbeidsmarktconsulenten ... Bespaar niet op deze intermediairs, en zet in op vorming van deze intermediairs rond jeugdinformatie, bijvoorbeeld door in bepaalde opleidingen een module jeugdinformatie op te nemen. Heb daarbij speciale aandacht voor intermediairs van kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties zoals jeugdweelzjnswerkers.	Regionaal	Jeugd, cultuur, welzijn, sport, onderwijs
Ondersteuning voor scholen en jeugdverenigingen om met jongeren rond jeugdinformatie en mediawijsheid te werken, zodat jongeren sterker staan in hun zoektocht naar informatie en als peers hun leeftijdsgenoten kunnen helpen.	Federaal, Europees	Onderwijs, jeugd
Verankering van de coördinatie van het lokaal jeugdinformatiebeleid , en het voorzien van de nodige middelen om deze coördinerende rol op te nemen.	Regionaal	Jeugd
De overheid geeft het goede voorbeeld door alle informatie die zij ter beschikking stelt aan te bieden op maat van kinderen en jongeren . De WAT WAT-principes gelden daarbij als leidraad voor goede jeugdinformatie. Het in de praktijk brengen van de resolutie betreffende het stroomlijnen van het jeugdinformatiebeleid van het Vlaams Parlement is daarbij een goede eerste stap om op voort te bouwen.	Regionaal, federaal, Europees	Alle beleidsdomeinen

2.2.3 MEER LEZEN?

Adviezen van de Vlaamse Jeugdraad

- [Advies 1708 Eenmeting lokale jeugdparticipatie](#)
- [Advies 1608 Stemrecht op 16](#)
- [Advies 1606 Jeugdinformatie](#)
- [Advies 1502 Voorontwerp subsidies lokale besturen](#)

Andere

- Vlaamse Jeugdraad (2017). [Participatie kinderen en jongeren bij lokaal beleid daalt dramatisch](#). Brussel.
- Departement Cultuur, Jeugd & Media (2017). [Eenmeting jeugdbeleid in lokale besturen. Lokaal jeugdbeleid in een nieuwe context van strategische meerjarenplanning](#). Brussel.
- Kind & Samenleving (2016). [Lokale jongereninformatieactoren. Over de dagelijkse praktijk van lokale professionele actoren die jongeren informeren](#). Brussel (onderzoek in opdracht van De Ambrassade).

2.3 KRACHT VAN EXPERIMENT

Het jeugdwerk is een plek waar kinderen en jongeren onbezorgd jong kunnen zijn. Een plek ook waar ze volop kunnen experimenteren, zichzelf kunnen zijn en met vallen en opstaan kunnen proberen en leren. In een samenleving waarin er steeds meer druk is op vrije tijd en ruimte, en die gekenmerkt wordt door een discours van risicovermijding is er meer dan ooit nood aan jeugdwerk als een plek waar veel kan en vooral niet te veel moet en waar ruimte te over is voor jeugdige innovatie en experiment. meer investeren in het mogelijk maken van vrije experimenteerruimte voor kinderen en jongeren.

Dat vraagt een beleid dat radicaal investeert in experiment. Dat kan door structureel te investeren in de kracht van het jeugdwerk en zo de nodige ademruimte te creëren voor innovatie. Tegelijkertijd veronderstelt dit een gezond evenwicht tussen een sterke jeugdsector met rechtszekerheid voor erkende organisaties en ruimte voor experiment en innovatie. Beleidsmakers moeten de kwaliteit van het jeugdwerk vertrouwen en meer investeren in het mogelijk maken van vrije experimenteerruimte voor kinderen en jongeren.

Voldoende financiële slagkracht voor het jeugdwerk in Vlaanderen om te blijven inspelen op maatschappelijke uitdagingen en actuele noden van kinderen en jongeren, door een extra budget van vijf miljoen euro vrij te maken ³ . Zie dit bovenal als een investering in kinderen en jongeren. Met dit nodige extra budget van 5 miljoen euro kan het Vlaams jeugdwerk blijven doen waar we goed in zijn, kunnen we inspelen op maatschappelijke uitdagingen en actuele noden van kinderen en jongeren en vooral ambitieus zijn en vooruit kijken.	Regionaal	Jeugd
Een jaarlijkse indexering voor de looncomponent van jeugdwerkorganisaties gesubsidieerd en erkend vanuit het Decreet Vernieuwd Jeugd- en Kinderrechtenbeleid.	Regionaal	Jeugd
Het behoud van de architectuur van het Decreet Vernieuwd Jeugd- en Kinderrechtenbeleid , inclusief de opbouw van de erkenningsmodules, de vierjarige beleidsnota's en de enveloppensubsidiëring. Het zijn krachtige instrumenten, die zorgen voor rechtszekerheid, voor homogeniteit zonder een opdeling te maken tussen grote en kleine organisaties, en met een grote gedragenheid binnen de jeugdsector.	Regionaal	Jeugd
Een substantiële verhoging van de middelen voor de projectoproepen experimenteel jeugdwerk , want op dit moment is dit het enige instrument dat de Vlaamse overheid ter beschikking heeft om experiment in het jeugdwerk te promoten. Beperk deze verhoging niet tot die gevallen waarin bestaande organisaties binnen het Vernieuwd Decreet Jeugd- en Kinderrechtenbeleid hun erkenning verliezen, zoals nu het geval is. Een verhoging van het bestaande plafond van € 50 000 bij de projectoproepen experimenteel jeugdwerk , om innovatieve organisaties met ambitie de nodige budgettaire ruimte te geven. Dit bedrag volstaat niet om experimentele projecten de kans te geven om door te groeien binnen een van de werksoorten die via het decreet structureel gesubsidieerd worden.	Regionaal	Jeugd
Meer vertrouwen en minder verantwoordingsdruk ⁴ bij subsidiëring of erkenning van jeugdwerkorganisaties. Dat kan bijvoorbeeld door expliciet ook inspanningsindicatoren (en niet enkel resultaatsindicatoren) toe te laten in beleidsnota's van jeugdwerkorganisaties, en het jeugdwerk hierover goed te informeren. Zo komt er meer ruimte vrij voor experiment, dat per definitie een risico op falen in zich draagt, en dus bij voorbaat geen resultaten kan garanderen.	Regionaal	Jeugd
In kaart brengen en wegwerken van drempels voor samenwerking met andere organisaties en sectoren in het Decreet Vernieuwd Jeugd- en Kinderrechtenbeleid (bv. in de reglementering met betrekking tot de erkenningsmodules). Het is namelijk op het kruispunt tussen verschillende organisaties en sectoren dat interessante experimenten ontstaan.	Regionaal	Jeugd

³ In het voorjaar van 2017 vroeg de jeugdsector een verhoging van 0,02 % van de totale Vlaamse begroting, een verhoging van het budget voor de jeugdsector met 0,1 %. Dat kwam concreet neer op 7 miljoen euro. De Vlaamse regering bood elke organisatie een verhoging van 6 % en paste een eenmalige indexering toe. Goed voor ongeveer 2 miljoen euro aan extra middelen. Onze oorspronkelijke claim blijft echter nog even relevant, daarom vragen we hier een extra budget van 5 miljoen euro.

⁴ De Verenigde Verenigingen (2015). [Vertrouwen boven verantwoording. Onderzoeksrapport. Subsidiëring en verantwoording op maat van verenigingen](#). Brussel.

Een decretale verankering van de reflectiegroep Decreet Vernieuwd Jeugd- en Kinderrechtenbeleid , met vertegenwoordiging, betrokkenheid en engagement van het kabinet jeugd, het departement CJM, de Vlaamse Jeugdraad en een verkozen afvaardiging van de jeugdsector. Maak aanpassingen aan het decreet enkel mogelijk mits voorafgaande betrokkenheid van deze reflectiegroep. Erken de rol van de reflectiegroep, zorg voor een goede organisatie (tijdige en correcte communicatie en informatie...), en respecteer op die manier het belang van participatieve processen.	Regionaal	Jeugd
---	-----------	-------

2.3.1 MEER LEZEN?

Adviezen van de Vlaamse Jeugdraad

- [Advies 1607 Voorstel wijziging decreet VJKR](#)

Andere

- De Verenigde Verenigingen (2015). [Vertrouwen boven verantwoording. Onderzoeksrapport. Subsidiering en verantwoording op maat van verenigingen.](#) Brussel.
- Vlaamse Jeugdraad (2017). [Pamflet jeugdwerk werkt.](#) Brussel.

2.4 KRACHT VAN DIVERSITEIT

Meer nog dan nu willen we dat het jeugdwerk van de toekomst àlle kinderen en jongeren versterkt, en een plaats van ontmoeting is over sociaaleconomische en culturele verschillen heen en tussen mensen met en zonder handicap. Om jeugdwerkkansen te bieden aan àlle kinderen en jongeren, moet er meer jeugdwerk zijn. Meer verschillende vormen van jeugdwerk, meer ondersteuning voor alle vormen van jeugdwerk en goede samenwerking tussen al deze vormen.

Opdat het jeugdwerk dit kan realiseren, is een jeugdbeleid nodig dat de nodige zuurstof kan bieden voor jeugdwerkorganisaties om een geïntegreerd diversiteitsbeleid te voeren, dat inzet op een divers jeugdwerklandschap, en dat ontmoeting en samenwerking tussen diverse organisaties, groepen en sectoren stimuleert. Kortom, stimuleer ontmoeting en verbinding tussen verschillende jeugdwerkvormen, haal drempels naar beneden, ondersteun nieuwe vormen van jeugdwerk. Creëer zo gelijkwaardige kansen en meer sociale integratie via het jeugdwerk.

Een jeugdbeleid dat blijft inzetten op diversiteit in/en het jeugdwerk. Geef dit beleid vorm samen met de jeugdsector, en baseer dit op de visienota diversiteit in/en het jeugdwerk . Bekijk de mogelijkheid om het masterplan diversiteit in/en het jeugdwerk ⁵ te actualiseren, te evalueren, en verder te zetten.	Regionaal	Jeugd
Ondersteuning voor jeugdwerkorganisaties bij het uitwerken van een geïntegreerd diversiteitsbeleid. Reik vanuit de overheid zelf leerkansen aan, promoot inspirerende praktijken, en ondersteun experts en bovenbouwactoren om deze rol op te nemen	Regionaal	Jeugd
De Vlaamse overheid erkent, stimuleert en ondersteunt ontmoeting en uitwisseling tussen jeugdwerkorganisaties en andere groepen op lokaal, Vlaams en internationaal niveau, bijvoorbeeld tussen organisaties actief in de stad en/of in een landelijke context. Het nieuwe Solidarity Corps en de onderhandelingen voor een nieuw Erasmusprogramma bieden hier zeker kansen voor.	Regionaal, Europees	Jeugd

⁵ Departement Cultuur, Jeugd en Media (in samenwerking met De Ambassade) (2018). [Diversiteit in/en het jeugdwerk. Masterplan 2018-2020.](#) Brussel

Het wegwerken van decretale hinderpalen voor samenwerking en netwerking tussen jeugdwerkorganisaties onderling en met andere sectoren (zie 2.3).	Regionaal	Jeugd
Een jeugdbeleid waarin verschillende vormen van jeugdwerk een eigen rol en een gelijkwaardige plaats krijgen, met een navenante erkenning en een billijke ondersteuning tot gevolg. Dat veronderstelt o.a. een budget dat de groei in de jeugdsector stimuleert , zodat organisaties niet tegen elkaar opgezet worden.	Regionaal	Jeugd
De Vlaamse overheid stimuleert en ondersteunt het ondernemerschap in de jeugdsector , zodat nieuwe jeugdwerkinitiatieven kunnen ontstaan bovenop het huidige aanbod, en lacunes in het huidige jeugdwerklandschap worden weggewerkt.	Regionaal	Jeugd

2.4.1 MEER LEZEN?

- Prioritaire werkgroep diversiteitsbeleid in opdracht van de Commissie Jeugdwerk (2017). [Visienota diversiteit in/en het jeugdwerk.](#) Brussel.

2.5 KRACHT VAN VRIJWILLIGERS

Jeugdwerk moet zich ten volle kunnen bezighouden met de kern van haar opdracht: kinderen en jongeren versterken en verbinden. Jeugdwerkers – vrijwilligers en professionals – worden echter geconfronteerd met heel wat drempels, regels en administratieve verplichtingen die hen afleiden van hun kerntaken. Dat is niet alleen nefast voor de inhoudelijke werking van jeugdwerkorganisaties, maar legt ook een grote druk op het vrijwillig engagement dat zo typerend is voor het jeugdwerk in Vlaanderen.

De Vlaamse Jeugdraad vraagt enerzijds een grotere erkenning van de waarde van vrijwilligerswerk en een betere ondersteuning van vrijwilligers, anderzijds een gecoördineerde aanpak van regulitis voor (jeugd) verenigingen.

2.5.1 ERKENNEN VAN DE WAARDE VAN VRIJWILLIGERSWERK

Vrijwillige engagementen blijven populair bij jongeren en cruciaal in het jeugdwerk. De laatste jaren werden echter enkele beleidsideeën geopperd die, in combinatie met de economische situatie waarin onze jongeren opgroeien, (onbewust) druk zetten op deze vrijwillige engagementen. Ons jeugdwerk met haar sterke vrijwillige karakter heeft een heel rijke traditie opgebouwd. Laten we dit karakter samen goed bewaken en mogelijk blijven maken

Een sterke Vlaamse, federale en Europese visie op vrijwilligers die expliciet benoemt dat vrijwilligerswerk een kracht is voor de samenleving , en nooit een verplichte opdracht aan de samenleving. Zo strookt een verplichte gemeenschapsdienst gekoppeld aan het leefloon niet met het vrijwilligersstatuut.	Regionaal, federaal, Europees	Alle beleidsdomeinen
Minder druk op vrijwilligerswerk door te blijven investeren in duurzaam, structureel, flexibel en innovatief jeugdwerk, dat een sterke vrijwillige traditie kent. Vermijd parallelle circuits – zoals vrijwillige burgerdienst – die het eigen karakter van vrijwilligerswerk uithollen.	Regionaal, federaal	Jeugd

Een duidelijke afbakening van het semi-agorale statuut (verenigingswerk). Dit statuut mag niet opengesteld worden voor de kernengagements binnen het jeugdwerk (leiders, animatoren, groepsleiders in de jeugdbeweging of op het speleplein ...). Het mag in geen geval vrijwilligerswerk of vrijwillige engagements vervangen. Een verbetering van dit statuut verenigingswerk zodat niet enkel gepensioneerden maar ook jongeren hierdoor kansen krijgen. Schrap de 4/5de tewerkstellingsvoorwaarde zodat dit statuut kansen kan bieden aan maatschappelijk kwetsbare jongeren.	Regionaal, federaal	Jeugd, werk
Een betere (h)erkenning van competenties verworven in het jeugdwerk door een modernisering van het registratiesysteem voor kadervorming in het jeugdwerk (mijnkadervorming.be), in overleg met de jeugdsector en op basis van het onderzoek dat momenteel plaatsvindt.	Regionaal	Jeugd

2.5.2 AANPAKKEN VAN REGULITIS

Zowel op lokaal niveau als regionaal, federaal en Europees bestaat er heel wat regelgeving – en komt er dagelijks nieuwe regelgeving bij – die administratieve verplichtingen creëert voor (jeugd)verenigingen. Denk maar aan de vennootschapswetgeving, privacy wetgeving (GDPR), btw-wetgeving voor jeugdhuizen Willen we jonge mensen maximale kansen en ruimte geven om zich binnen een vereniging en voor de samenleving te engageren dan moet de plan- en regeloverlast die hen hierbij hindert naar beneden.

Dat vraagt enerzijds een gecoördineerde aanpak van regulitis voor (jeugd)verenigingen op alle beleidsniveaus (met o.a. de geplande invoering van een digitaal verenigingsloket), anderzijds het wegwerken van concrete drempels bij het organiseren van kampen of fuiven, het beheer van jeugdwerkinfrastructuur, of de internationale mobiliteit van jongeren. Hieronder lijsten we een aantal noden op. Voor een meer volledig overzicht verwijzen we naar onze adviezen en naar [de regulitisbrochure](#) van De Ambrassade.

Jeugdkampen

Het zomerkamp is het hoogtepunt van het jaar voor naar schatting zo'n half miljoen kinderen en jongeren in Vlaanderen en Brussel. Ze trekken erop uit met een jeugdvereniging en beleven avonturen die uren gesprekstof opleveren, zelfs jaren later nog. Jammer genoeg merken we dat vrijwilligers zich steeds meer moeten bezighouden met administratieve verplichtingen.

Actualiseren, verderzetten, en blijven monitoren van het masterplan bivakplaatsen ⁶ als een krachtig instrument om de drempels bij het organiseren van jeugdkampen structureel aan te pakken.	Regionaal, federaal	Jeugd, toerisme, omgeving, mobiliteit
Blijvend betrekken van de jeugdsector bij de hervorming van het decreet houdende subsidiëring van hostels, jeugdverblijfcentra, ondersteuningsstructuren en de vzw ADJ . Een goede afstemming van dit decreet op het logiesdecreet en het decreet toerisme voor allen is noodzakelijk. Zorg daarbij dat jeugdtoerisme decretaal verankerd blijft binnen de beleidsdomeinen jeugd én toerisme.	Regionaal	Jeugd, toerisme
Een indexering van de middelen verbonden aan het decreet houdende subsidiëring van hostels, jeugdverblijfcentra, ondersteuningsstructuren en de vzw ADJ en het decreet Toerisme voor allen . Een algemene stijging van de middelen voor jeugdverblijven evenredig met de stijging van het aantal gesubsidieerde verblijven in de voorbije 10 jaar.	Regionaal	Jeugd, toerisme

⁶ <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/masterplan-bivakplaatsen>.

Een vrijstelling van de wet betreffende de verkoop van pakketreizen, gekoppelde reisarrangementen en reisdiensten voor erkend jeugdwerk. Tussenkost van de overheid bij de verplichte verzekering insolventie voor jeugdwerkorganisaties en organisaties erkend door het decreet toerisme voor allen die onder de pakketreizen wetgeving vallen.	Regionaal	Jeugd
--	-----------	-------

Fuiven

Met vrienden naar een fuif gaan is een van de meest favoriete uitgaansvormen van jongeren. De Vlaamse jeugd fuift veel en graag. De overgrote meerderheid van de fuiven wordt ook georganiseerd door jonge mensen, waarvan vele vrijwilligers uit het jeugdwerk. Een fuif organiseren wordt er echter niet makkelijker op, integendeel.

Afspraken vanuit de Vlaamse en federale overheid met de lokale besturen voor een degelijke afstemming van lokale regels op de meest recente wetgeving van het federale en Vlaamse niveau , zodat onnodige lokale reglementeringsdrang en willekeur worden tegengegaan. Een fuifcharter voor een goed lokaal fuifklimaat (naar analogie met het kampcharter) is een mogelijke eerste stap.	Regionaal, federaal	Bestuur
Opmaak van een Vlaamse leidraad voor ideale fuifruimte , om het gebrek aan bouwtechnische kennis rond fuifruimte op te vangen.	Regionaal	Bestuur (Vlaams Bouwmeester)
Een uniform, transparant, flexibel en haalbaar richtlijnenkader inzake brandveiligheid voor fuiven op bovenlokaal niveau, om de huidige willekeur tegen te gaan.	Federaal	Binnenlandse zaken
Een Vlaams aanspreekpunt en informatieaanbod op maat over fuiven voor organisatoren, lokale aanspreekpunten en andere actoren die organisatoren ondersteunen en het lokale fuifbeleid vormgeven (bijvoorbeeld door een verdere uitbouw en duurzame ondersteuning van Fuifpunt).	Regionaal	Jeugd

Jeugdwerkinfrastructuur

Voor heel wat jeugdverenigingen is de zekerheid van een duurzame huisvesting een bestaansvoorwaarde. Zowel de huidige als de volgende generatie leiding of bestuursleden kan zich slechts focussen op haar kerntaak – het zorgen voor kwaliteitsvol jeugdwerk – als ze er zeker van zijn dat ze hun lokaal nog jaren kunnen gebruiken.

Investeren in het verduurzamen, energiezuinig maken, en intensiever benutten enerzijds en het toegankelijk maken anderzijds van niet enkel bovenlokale infrastructuur (via het Fonds Culturele Infrastructuur) maar ook van lokale jeugdwerkinfrastructuur , in samenwerking met de gemeenten.	Regionaal	Leefmilieu, jeugd
Een btw-verlaging (6 %) voor het verbouwen van jeugdwerkinfrastructuur.	Regionaal, federaal, Europees	Financiën
Een automatische vrijstelling van onroerende voorheffing via jeugdmaps.be voor gebouwen gebruikt door Vlaams, bovenlokaal en lokaal erkend jeugdwerk in Brussel , zodat geen jaarlijkse vrijstelling meer gevraagd moet worden via een bezwaarschrift.	Regionaal (Brussel)	Financiën

Internationale jongerenmobiliteit

Door deel te nemen aan internationale uitwisselingsprogramma's krijgen jongeren en jeugdwerkers heel wat waardevolle (leer)kansen en mogelijkheden om hun blik te verruimen. Om internationale jongerenmobiliteit te ondersteunen is enerzijds een versterking nodig van de bestaande programma's, anderzijds moeten bestaande regelgevende drempels weggewerkt worden.

Een versterkt Europees Erasmus+ programma, met een apart jeugdhofdstuk, en een toegankelijk Solidarity Corps. Zorg voor een vertienvoudiging van de middelen voor Erasmus+ en voorzie 15% van het totale budget voor het Jeugdhofdstuk. Speel vanuit Vlaanderen en België een voortrekkersrol in de onderhandelingen over Erasmus+ ⁷ .	Regionaal, federaal, Europees	Jeugd, buitenlandse zaken
Een vereenvoudiging en verlaging van de kostprijs van visumaanvragen voor deelnemers aan internationale jongerenactiviteiten via erkende organisaties, o.a. door het erkennen van vrijwilligerswerk als basis voor het toekennen van een visum.	Federaal	Asiel en migratie
Versterking van sociale rechten van vrijwilligers in internationale projecten, o.a. met betrekking tot de wachttijd, kinderbijslag, werkloosheidsuitkering	Federaal	Sociale zaken

2.5.3 MEER LEZEN?

Adviezen van de Vlaamse Jeugdraad

- [Advies 1704 Investeringsubsidies voor culturele infrastructuur met bovenlokaal belang](#)
- [Advies 1703 Conceptnota vrijwillige burgerdienst](#)
- [Advies 1616 Conceptnota 'Toerisme Voor Allen'](#)
- [Advies 1612 Vlaams Gecoördineerd Vrijwilligersbeleid](#)
- [Advies 1610 Onroerende Voorheffing](#)
- [Advies 1604 Masterplan bivakplaatsen](#)
- [Advies 1508 Internationale Jongerenmobiliteit](#)
- [Advies 1407 Fuiven in Vlaanderen](#)

Andere

- De Ambrassade (2014). [Regulitis. Barrières die het moeilijk maken voor jeugdorganisaties en mogelijke oplossingen](#). Brussel.
- De Ambrassade (2018). [Regulitisbrochure](#). Brussel.
- Goovaerts, A. (2013). Het actueel fuifklimaat in Vlaanderen. Onderzoek naar de betekenis van fuiven voor jongeren en de knelpunten die ze ervaren als fuifbezoeker en –organisator. Brussel, De Ambrassade/Fuifpunt.
- Informatie Vlaanderen (2014). [Rapport Regulitis bij jeugd: fuiven en kampen](#). Brussel.

⁷ Uitgebreidere standpunten over de toekomst van Erasmus+ zijn terug te vinden in het Europees memorandum van de Vlaamse Jeugdraad.

3. ONZE MENUKAART

Onze **menukaart** is samengesteld uit **standpunten rond zeven beleidsdomeinen** die kinderen en jongeren zelf benoemen als belangrijke uitdagingen, en waarover de Vlaamse Jeugdraad de voorbije jaren adviezen formuleerde op basis van kwaliteitsvolle participatieve trajecten met kinderen, jongeren en jeugdwerkers:

- Een duurzame leefomgeving (ruimte, wonen en leefmilieu)
- Een samenleving waarin jongeren zich goed in hun vel voelen (welzijn en volksgezondheid)
- Onderwijs dat alle kinderen en jongeren versterkt (onderwijs)
- Toegang tot kwaliteitsvol werk (werk)
- Mobiliteit op maat van kinderen en jongeren (mobiliteit)
- Een positieve identiteitsontwikkeling en een respectvol gerecht (identiteit, veiligheid en justitie)
- Jongerenvriendelijke asielpcedures en ondersteuning bij integratie (asiel en integratie)

We nodigen politieke partijen uit om een eigen menu samen te stellen op basis van deze standpunten. We schuiven op dit moment dus zelf geen prioritaire thema's of standpunten naar voor binnen deze uitgebreide lijst.

3.1 EEN DUURZAME PLANEET (RUIMTELIJKE ORDENING, WONEN EN LEEFMILIEU)

“Jeugdwerk zorgt als sociaal bemiddelaar voor een harmonieus gebruik van de publieke ruimte” (Project Pleinpatrons, JES)

Kinderen en jongeren van vandaag willen ook morgen op een kwaliteitsvolle manier leven: zij hebben recht op een veerkrachtige ruimte, een leefbaar klimaat, een ecosysteem in evenwicht. Dat vraagt om een duurzame ontwikkeling als alternatief voor het huidige economische groeimodel. Het spreekt voor zich dat jongeren betrokken moeten worden bij de ontwikkeling van een duurzaam beleid, op welk beleidsniveau of beleidsdomein dan ook. En uiteraard moeten ook jongeren hun steentje bijdragen door een duurzaam gedrag te stellen. Dat kan gestimuleerd worden vanuit het beleid door educatie voor duurzame ontwikkeling meer aandacht te geven binnen het onderwijs en andere kanalen.

De Vlaamse Jeugdraad vraagt een jeugdgerichte en duurzame ruimtelijke inrichting van Vlaanderen; betaalbaar en kwaliteitsvol wonen voor kinderen, jongeren en hun gezinnen; een ambitieuze bijdrage van Vlaanderen, België en Europa tot het beperken van de klimaatopwarming; en een sterk beleid met betrekking tot duurzame productie en consumptie.

3.1.1 EEN JEUGDGERICHTE EN DUURZAME RUIMTELIJKE INRICHTING

In onze dichtbevolkte en verstedelijkte regio staat de ruimte om jong te zijn meer en meer onder druk. Met alle gevolgen van dien, want te weinig plaats om buiten te spelen, rond te hangen, te fuiven en te bewegen, is nefast voor het welzijn, het geluk en de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Dit vraagt om een jeugdgericht ruimtelijk beleid:

Een versnelde reductie van het bijkomend ruimtebeslag tot nul (vóór 2040), zodat de verantwoordelijkheid niet wordt afgeschoven op de jongeren van nu.	Regionaal	Omgeving
Consequent en jeugdgericht inzetten op verweving, hergebruik, tijdelijk gebruik en intensivering als alternatieven voor het aansnijden van nieuwe ruimte, en wegwerken van drempels voor gedeeld en tijdelijk ruimtegebruik door jeugd (op basis van de aanbevelingen van De Ambrassade over Ruimte delen met kinderen en jongeren .)	Regionaal	Omgeving

Een ruimtelijke ontwikkeling van kernen op maat van kinderen en jongeren (1) Door bij toekomstige ruimtelijke ontwikkeling te zorgen voor: <ul style="list-style-type: none"> Een rigoureuze toetsing aan de kernkwaliteiten voor ruimtelijke ontwikkeling uit het Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen⁸. Een kwaliteitsvolle participatie van kinderen en jongeren. (2) Door het invoeren van: <ul style="list-style-type: none"> Een jeugdnorm die garandeert dat elk kind en elke jongere voldoende kwaliteitsvolle jeugdvoorzieningen en publieke speel- of ontmoetingsruimte heeft in de onmiddellijke nabijheid van de woning. Een kind- en jongereneffectrapport (JoKER) binnen de MER-procedure, dat bij elk planningsproces de effecten op kinderen en jongeren onderzoekt. 	Regionaal	Omgeving
Een substantiële toename van de hoeveelheid bos en natuur in Vlaanderen, onder meer door middel van een groennorm voor ruimtelijke ontwikkelingen.	Regionaal	Omgeving
Een toegankelijke en multifunctionele open ruimte, en veel meer natuur waarin kinderen mogen spelen.	Regionaal	Omgeving
Behoud van het aantal jeugdverblijven en jeugdlokalen in een groene omgeving op het huidige peil.	Regionaal	Omgeving, jeugd
Participatie van jeugd aan het ruimtelijk en omgevingsbeleid door een vertegenwoordiging van de Vlaamse Jeugdraad in de nieuwe Vlaamse omgevingsraad, en een blijvende ondersteuning van jeugdparticipatie op bovenlokaal niveau om bovenlokale gebiedsgerichte processen op te volgen en jeugd te vertegenwoordigen in de Provinciale Commissies voor Ruimtelijke Ordening.	Regionaal	Jeugd, omgeving

3.1.2 BETAALBAAR EN KWALITEITSVOL WONEN

Wonen is een basisrecht, dat niet enkel is ingeschreven in de Belgische grondwet, maar ook als mensenrecht in het internationaal en Europees recht⁹. Nochtans wordt dit basisrecht voor heel wat kinderen en jongeren niet gegarandeerd: jongvolwassenen en gezinnen in maatschappelijk kwetsbare situaties, jongeren die uitstromen uit de bijzondere jeugdzorg, thuis- en daklozen ... De schrijnende situaties die hiervan het gevolg zijn, zijn een welvarende regio als Vlaanderen onwaardig. Elk kind en elke jongere heeft het recht om kwaliteitsvol te wonen. Want kinderen die een thuis hebben waarvan de kwaliteit te wensen overlaat, worden vaker ziek of doen het minder goed op school.

Bovendien worden Vlaanderen en Brussel geteisterd door een wooncrisis. De toenemende kinderarmoede, de demografische uitdagingen, en de effecten van stadsvernieuwing en de 'betonstop' op de prijszetting van woningen maken van betaalbaar wonen een absolute topprioriteit. Wonen in stad of dorpskern moet opnieuw betaalbaar worden voor jonge mensen, zodat zij niet gedwongen worden uit te wijken naar minder duurzame locaties. Om een duurzaam woon- en ruimtebeleid te kunnen voeren is het daarnaast belangrijk dat jongeren betrokken worden bij het uitwerken van deze duurzame visie, en dat zij geïnformeerd worden over duurzame woonkeuzes.

⁸ Het Witboek BRV (p. 27) formuleert acht kernkwaliteiten voor de ruimtelijke ontwikkeling van leefomgevingen: (1) Uit de ruimtelijke ontwikkeling spreekt de waardering voor de karakteristieken van het landschap; (2) Er is een optimale verhouding tussen en wisselwerking met bebouwde en onbebouwde ruimte en de aanwezige open ruimte is verbonden; (3) De groenblauwe netwerken zijn nabij en toegankelijk; (4) De omgeving beperkt zo veel mogelijk de schade voor de gezondheid. Er is minimale milieuhinder in verhouding tot de omgevingsfuncties; (5) De basisvoorzieningen zijn nabij en bereikbaar. Ze spelen in op de behoeften van de gebruikers van de omgeving. Hun locatie stimuleert verplaatsingen te voet, per fiets of met het collectief vervoer; (6) De publieke ruimte is toegankelijk voor alle lagen van de bevolking en stimuleert ontmoeting; (7) De omgeving is beweegvriendelijk ingericht. Ze nodigt uit tot beweging, sport en spel. Ze zet aan tot een actieve, gezonde levensstijl en tot zachte verplaatsingen; (8) De vormgeving van de bebouwde en onbebouwde ruimte draagt bij tot de herkenbaarheid, de leesbaarheid en de visuele aantrekkelijkheid van de omgeving.

⁹ Voor wonen als mensenrecht, zie o.a. http://www.ohchr.org/Documents/Publications/FS21_rev_1_Housing_en.pdf. Ook het General Comment nummer 4 van het VN-comité voor Sociale, Economische en Culturele Rechten geeft uitleg over dit mensenrecht: http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2fCESCR%2fGEC%2f4759&Lang=en. Op Europees niveau verwijzen we onder meer naar het European Social Charter: http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/socialcharter/Presentation/AboutCharter_en.asp#Les_droits_garantis_par_la_Charte.

De garantie voor mensen in maatschappelijk kwetsbare situaties dat zij slechts 1/3 van hun inkomen moeten besteden aan wonen (inclusief de kost voor energie, water en verplichte verzekeringen). Dat kan o.a. via een uitbreiding van systemen van huursubsidies, huurpremies en sociale leningen , zodat ze toegankelijker worden voor (jonge) mensen en gezinnen die het echt nodig hebben.	Regionaal	Wonen
Een harde aanpak van discriminatie op de woonmarkt, en het actief opsporen van discriminerende praktijken via praktijktesten.	Regionaal	Wonen
Meer investeringen in sociale huurwoningen . Het aanbod aan sociale woningen van sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren moet toegankelijk worden voor jongvolwassenen in armoede.	Regionaal	Wonen
Een systeem van richthuursprijzen die variëren per gemeente of wijk en naargelang de kwaliteit van de woning. Moedig verhuurders via fiscale of andere begunstigende maatregelen aan om zich aan deze referentiehursprijzen te houden.	Regionaal	Wonen
Een huurwaarborg die maximum twee maanden huur bedraagt .	Regionaal	Wonen
Een ondersteunend en stimulerend kader voor nieuwe, flexibele en duurzame kind-, jeugd- en gezinsvriendelijke woonvormen . Wegwerken van drempels voor samenwonen.	Regionaal	Wonen
Een betere ondersteuning van jongvolwassenen in armoede op zoek naar een woning . Organisaties binnen het jeugdwerk kunnen hierbij een rol spelen indien zij hiervoor de (financiële) ruimte krijgen.	Regionaal	Wonen, jeugd

3.1.3 KLIMAAT EN ENERGIE

De Vlaamse Jeugdraad is bezorgd over de grote ecologische, sociale en economische gevolgen die klimaatverandering heeft voor de huidige en de toekomstige generaties. De rekening hiervan mag niet worden doorgeschoven naar de jongeren van vandaag en morgen. Een ambitieus beleid op alle niveaus is nodig. We weten wat nodig is. Stel actie niet langer uit, maar maak nu werk van maatregelen die bijdragen tot het halen van de akkoorden van Parijs.

Een ambitieuze bijdrage vanuit Vlaanderen, België en Europa om de globale klimaatopwarming te beperken tot maximaal 2°C en te streven naar 1,5°C. Europese ambities in lijn met de aanbevelingen van het IPCC: minstens 55 % CO ₂ -reductie in vergelijking met 1990, minstens 45 % hernieuwbare energie en minstens 40 % energie-efficiëntie tegen 2030.	Regionaal, federaal, Europees	Leefmilieu, energie
Een jaarlijkse Vlaamse bijdrage aan internationale klimaatfinanciering van minstens \$127 miljoen (zonder greenwashing van middelen voor ontwikkelingssamenwerking).	Regionaal	Begroting
Een energietransitie naar een koolstofarme samenleving door te desinvesteren in fossiele brandstoffen en te investeren in de uitbouw van 100 % hernieuwbare energie tegen 2050 , zonder daarbij valse oplossingen in te schakelen (niet-duurzame biobrandstoffen ...).	Regionaal, federaal, Europees	Energie
Verminderen van de energieconsumptie door ambitieuze energiereductie maatregelen en –doelstellingen.	Regionaal, federaal, Europees	Energie

Ondersteunen van het jeugdwerk voor het verduurzamen, energiezuinig maken, en intensiever benutten van jeugdwerkinfrastructuren (zie ook § 2.5.2). Een btw-verlaging (6 %) voor het verbouwen van jeugdwerkinfrastructuur.	Regionaal, Europees	Leefmilieu, jeugd, financiën
---	------------------------	------------------------------------

3.1.4 DUURZAME PRODUCTIE EN CONSUMPTIE

Jongeren erkennen de noodzaak van duurzame consumptie, en zijn ook bereid om duurzamer te consumeren. Er zijn momenteel nog te vaak financiële drempels om duurzaam consumeren voor jongeren mogelijk te maken. De Vlaamse Jeugdraad vraagt een uitgewerkt overheidsbeleid om duurzame productie en consumptie te promoten:

Een directe (Europese) belasting op milieu-impact , gebaseerd op het principe ‘de vervuiler betaalt’, die de milieu-kost van een product of dienst verrekent in de kostprijs. Ecofiscaliteit en prijssignalen moeten duurzame producten en diensten betaalbaar maken, producenten sturen tot duurzaam gedrag, en anders en minder consumeren bevorderen.	Regionaal, federaal, Europees	Wonen
Betrouwbare, duidelijke en objectieve informatie over de duurzaamheid van producten , die wordt aangegeven op de producten zelf of wordt verstrekt via andere kanalen.	Federaal, Europees	Wonen
Ondersteunen van duurzame voedselproductie en bestraffen van vervuilende landbouwtechnieken. Landbouwers moeten een eerlijk inkomen kunnen verwerven ook zonder schaalvergroting na te streven.	Regionaal, Europees	Wonen
De overheid geeft het goede voorbeeld door zelf enkel duurzame producten en diensten te gebruiken en wordt koploper in de transitie naar een duurzaam consumptiemodel.	Regionaal	Wonen

3.1.5 MEER LEZEN?

Adviezen van de Vlaamse Jeugdraad

- [Advies 1807 Vlaams Klimaatbeleidsplan 2021-2030](#)
- [Advies 1707 Tussentijds rapport JKP](#)
- [Advies 1701 Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen](#)
- [Advies 1501 Wonen in armoede](#)
- [Advies 1408 Nieuwe ontwikkelingsagenda \(Post 2015\)](#)
- [Advies 1306 Woonbeleidsplan Vlaanderen](#)
- [Advies 1213 Inspraak en participatie in ruimtelijke planningsprocessen](#)
- [Advies 1108 Duurzame consumptie](#)

Andere

- De Ambassade (2017). [Handleiding ruimte delen](#). Brussel.
- Vlaamse Jeugdraad (2015). Aanbevelingen van de Vlaamse Jeugdraad aan de Belgische overheden in het kader van de klimaatop in Parijs (COP21). Brussel.

3.2 EEN SAMENLEVING WAARIN JONGEREN ZICH GOED IN HUN VEL VOELEN (WELZIJN EN VOLKSGEZONDHEID)

“Jeugdwerk is onvoorwaardelijk aanwezig en biedt jongeren een luisterend oor” (Chat- en telefoonlijn, Awel)

Gemiddeld 1 op 3 van de Vlaamse jongeren tussen 15 en 24 jaar zit niet goed in zijn vel¹⁰. Een sterke stijging ten opzichte van 5 jaar geleden. Onze online enquête wees zelfs op 38% van de 1.100 bevroegde jongeren. Ook geeft meer dan 80% aan minstens twee vrienden te hebben die niet goed in hun vel zitten. België is in vergelijking met andere landen ook koploper wat betreft zelfmoordcijfers bij jongeren. Het mentaal welbevinden van jongeren is een maatschappelijke uitdaging die te lang onder de radar is gebleven.

Het European Framework for Action on Mental Health and Well Being pleit voor het principe van ‘**Mental health in all policies**’. Een duidelijke aanbeveling die lidstaten aanzet tot een transversale en cross-sectorale aanpak van psychisch welzijn en mentaal welbevinden om zo te komen tot beleid dat duurzaam en impactvol kan zijn voor alle kinderen en jongeren in Vlaanderen.

De Vlaamse Jeugdraad vraagt meer aandacht voor preventie en eerstelijns hulp, een betere cliëntparticipatie binnen de professionele hulpverlening, en een toegankelijke zorg voor iedereen.

3.2.1 PREVENTIE EN EERSTELIJNSHULP

Uit onderzoek en uit onze eigen bevraging blijkt dat de drempel naar hulpverlening voor jongeren hoog is. Zowel bij vrienden als bij professionals zijn jongeren in hoofdzaak op zoek naar een luisterend oor (zonder oordeel). Goede hulpverlening wordt door jongeren vertaald als een aangename plaats, vlot bereikbaar en altijd toegankelijk. Een plaats waar alle jongeren welkom zijn. Waar ze hun hoofd kunnen leegmaken zonder verplichtend karakter.

De Vlaamse Jeugdraad pleit voor een sterke nulde en eerste lijn hulpverlening, die dicht bij jongeren staat en waar ze op elk moment terecht kunnen. Een ambitieuze beleidsvisie moet aanzetten tot daadkrachtige actie rond de uitbouw van een sterke en laagdrempelige hulp met voldoende capaciteit en ruimte voor experiment en ontwikkeling. Dat is nodig om flexibel in te spelen op de complexe zorgnoden van kinderen en jongeren. We waarschuwen voor de valkuil van strikte professionalisering en vragen voldoende autonomie om het laagdrempelige karakter van bepaalde initiatieven te vrijwaren.

Een betere toegang tot chat- en telefoonlijnen door te investeren in voldoende mankracht en capaciteit. Bundel daarbij de kracht en expertise van meerdere organisaties om elke hulpvraag zo snel mogelijk te beantwoorden in een klimaat van warme doorverwijzing.	Regionaal	Welzijn
Een ambitieuw beleidskader rond laagdrempelige hulpverlening , met meer middelen, ruimte voor experiment en ontwikkeling, en met jongeren aan de tafel. Heb ook aandacht voor de ondersteuner in de nulde lijn.	Regionaal	Welzijn
Toegankelijke en betaalbare hulpverlening voor alle jongeren. Voorzie meer middelen voor eerstelijns hulp.	Regionaal	Welzijn
Een grootschalig onderzoek naar wat maatschappelijke druk ervaren voor jongeren betekent en wat structurele oorzaken zijn die dit teweeg brengen.	Regionaal	Welzijn

¹⁰ Hoge gezondheidsraad (2011), Kinderen en jongeren: Gedragsstoornissen in context. Geraadpleegd op 18 april 2017 op <http://www.geestelijkgezondvlaanderen.be/feiten-cijfers>

3.2.2 CLIËNTPARTICIPATIE BINNEN DE HULPVERLENING

De Vlaamse Jeugdraad vraagt meer aandacht voor betrokkenheid van kinderen en jongeren bij de hulpverlening. Uit bevragingen met jongeren blijkt dat jongeren zich te weinig gehoord voelen binnen hun eigen hulpverleningstraject.

In Vlaanderen is het recht op participatie en inspraak van kinderen en jongeren aan de jeugdhulp decretaal verankerd. Afdeling 6 van het Decreet Rechtspositie Minderjarigen waarborgt het recht op inspraak en participatie van minderjarigen op het individuele niveau van de hulpverlening (art. 16 en 17) en op het collectieve niveau van de hulpverlening (art. 18 en 19). We vinden dit recht even goed van toepassing en belangrijk binnen de geestelijke gezondheidszorg.

<p>Oprichten van een autonome structuur binnen de integrale jeugdhulp voor de ondersteuning van beleidsparticipatie van (vertegenwoordigers van) kinderen, jongeren en gezinnen in armoede en maatschappelijk kwetsbare situaties, en van kinderen en jongeren met een beperking en hun context. Participatie is meer dan het opnemen van een vertegenwoordiging. De kernopdracht van deze structuur is daarom drieledig:</p> <p>(1) Expertise vanuit het basiswerk vrijmaken en benutten, het zogenaamde ‘voorveld’: bv. verenigingen waar armen het woord nemen, jeugd welzijnswerkingen, werkingen met kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties, jeugdorganisaties die in de vrije tijd werken met kinderen en jongeren met een beperking e.a.</p> <p>(2) Cliëntvertegenwoordigers ondersteunen in het opnemen van hun engagement in de bestaande participatiestructuren binnen Integrale Jeugdhulp (de Adviesraad Integrale Jeugdhulp, het Managementcomité, het Intersectorale Regionale Overleg Jeugdhulp, en de Raadgevende Comités).</p> <p>(3) Systematisch het recht op participatie van jongeren vrijwaren binnen hervormingen van de sectoren geestelijke gezondheidszorg en jeugdhulp</p>	Regionaal, federaal	Welzijn, gezondheidszorg
<p>Meer aandacht voor participatietools en een cliëntgerichte mindset in de opleidingen van hulpverleners om voldoende aandacht te kunnen schenken aan het betrekken en respecteren van de rechten en belangen van kinderen en jongeren in de hulpverlening.</p>	Regionaal	Welzijn, onderwijs

3.2.3 ZORG VOOR IEDEREEN EN DICHT BIJ JONGEREN!

We kijken als Vlaamse Jeugdraad kritisch, maar constructief naar de zogenoemde ‘**vermaatschappelijking van de zorg**’. Het kan niet de bedoeling zijn het individu en zijn netwerk primair te belasten met de verantwoordelijkheid tot een succesvol hulpverleningstraject. Want zorg moet steeds kwaliteitsvol blijven en professioneel waar nodig. Een beroep doen op de eigen kracht en het netwerk van jongeren moet volgens ons de bestaande hulpverlening versterken, niet vervangen. In dat opzicht betekent vermaatschappelijking van de zorg voor ons dat de drempel tot professionele hulp lager wordt en de hulpverlening dicht bij de jongeren staat.

We vragen ook meer aandacht voor de **ondersteuning van jonge mantelzorgers**. Op dit moment hebben mantelzorgers recht op verschillende financiële tegemoetkomingen. Toch blijken deze ontoereikend, te weinig gekend en verschillen ze sterk afhankelijk van de lokale besturen.

<p>Een kwaliteitsvol aanbod aan hulp aangepast aan de noden van vandaag. Maak van vermaatschappelijking van de zorg geen besparing op de zorg.</p>	Regionaal	Welzijn, onderwijs
--	-----------	--------------------

Financiële tegemoetkomingen voor mantelzorgers die toereikend, beter bekend en gemakkelijker aan te vragen zijn. Stimuleer lokale besturen om mantelzorg op te nemen in hun lokaal sociaal beleid en stroomlijn dit tussen de verschillende gemeenten. Voer in alle financiële tegemoetkomingen doorgedreven sociale correcties door, opdat ze financieel kwetsbare groepen meer slagkracht geven.

Regionaal

Welzijn

3.2.4 MEER LEZEN?

Adviezen van de Vlaamse Jeugdraad

- [Advies 1706 Psychisch welzijn](#)
- [Advies 1611 Vlaams Mantelzorgplan](#)
- [Advies 1412 Actieplan jeugdhulp 2020](#)

Andere

- Vlaamse Jeugdraad (2017). [Dossier: 1124 jongeren over ‘goed in je vel’](#). Brussel.
- Vlaamse Jeugdraad & Cachet vzw (2018). [Opiniestuk vrijheidsbeperkende maatregelen](#). Brussel.

3.3 ONDERWIJS DAT ALLE KINDEREN EN JONGEREN VERSTERKT (ONDERWIJS)

“Jeugdwerk zorgt dat alle jongeren aan boord blijven” (Time-out projecten, Arktos)

Onderwijs is hét socialisatiemiddel bij uitstek en bereikt zowat alle kinderen en jongeren.

De Vlaamse Jeugdraad vraagt een onderwijssysteem op maat van alle kinderen en jongeren met gelijkwaardige onderwijskansen, oplossingen voor het vele zittenblijven en het watervalstelsel, sterke lerarenopleidingen, kwaliteitsvolle kinderopvang, en een goede voorbereiding op de arbeidsmarkt.

3.3.1 GELIJKWAARDIGE ONDERWIJSKANSSEN

Vlaanderen is kampioen in ongelijke kansen op school. Dat tonen o.a. de grootschalige PISA-onderzoeken. Zo doen jongeren uit gezinnen met een lage socio-economische status het significant minder goed op school. Ze komen ook vaker in het buitengewoon onderwijs terecht of stromen uit zonder getuigschrift of diploma. Ze ondervinden bovendien nog altijd financiële drempels die de participatie aan onderwijs bemoeilijken.

<p>Een omschakeling naar een automatische toekenning van studietoelagen gebaseerd op reële gezinsinkomsten.</p>	Regionaal	Onderwijs
<p>Onderzoek naar de haalbaarheid van een maximumfactuur voor het secundair onderwijs.</p>	Regionaal	Onderwijs
<p>Een hoofddoektolerantie op school binnen een afgelijnd kader waarbij éénzelfde maatregel geldt voor alle scholen.</p>	Regionaal	Onderwijs

3.3.2 ZITTENBLIJVEN EN WATERVALSYSTEEM TEGENGAAN

In Vlaanderen blijft jaarlijks 4.5% van de leerlingen zitten in het SO, twee keer meer dan het OESO-gemiddelde¹¹. Heel wat jongeren komen in een watervalstelsysteem terecht, hebben problemen op school en verlaten uiteindelijk de schoolbanken zonder diploma. De Vlaamse Jeugdraad vraagt maatregelen die het mechanisme van het watervalstelsysteem in het secundair onderwijs en zittenblijven tegengaan. Beide zijn nefast voor de individuele onderwijsmotivatie en leiden vaak tot ongekwalificeerde uitstroom.

<p>Een sterke onderwijsloopbaan- en studiekeuzebegeleiding. Loopbaanbegeleiding is een permanent gegeven dat niet stopt bij eenmalig een keuze maken en moet meer aandacht krijgen op school zodat alle leerlingen positieve keuzes kunnen maken, rekening houdend met hun wensen en talenten.</p> <p>Ook leerkrachten dienen hierin versterkt te worden.</p>	Regionaal	Onderwijs
<p>Een betere rechtspositie van de leerling die bescherming biedt bij het watervalstelsysteem/zittenblijven.</p> <p>De rechtspositie die vandaag bestaat hangt te veel af van de good will van de school zelf. Er moeten rechtswaarborgen komen die altijd uitgaan van het subsidiariteitsprincipe en het belang van de leerling bij maatregelen zoals uitsluiting, of B- of C-attesten. Bovendien moet een hervorming inzetten op een goede communicatie van de klassenraad en informatie en duiding over aanvechtprocedures voor de ouders en leerlingen zelf.</p> <p>Garandeer flexibele leertrajecten in het secundair onderwijs als recht, in plaats van als gunst van de school.</p>	Regionaal	Onderwijs

3.3.3 LERARENOPLEIDINGEN VERSTERKEN

Leerkrachten spelen een belangrijke rol in de schoolcarrière van jongeren. Jongeren zien de rol van een leerkracht zeer breed. Ze verwachten dat leerkrachten vakkennis overdragen, hen begeleiden bij studie- of beroepskeuze, hun identiteit helpen ontwikkelen, zorgen voor een goede klassenfeer, conflicten helpen oplossen, aanspreekpunt zijn ... Daarnaast is de schoolpopulatie de laatste jaren sterk veranderd, maar leerkrachten blijven een doorgaans vrouwelijk en wit publiek. Nieuwe uitdagingen in de maatschappij vergen nieuwe competenties van leerkrachten en een aangepaste lerarenopleiding.

<p>Inzetten op diversiteit in de lerarenopleiding in zowel de instroom als op de competenties die leerkrachten ontwikkelen om op een positieve manier met diversiteit in de klasgroep om te gaan.</p>	Regionaal	Onderwijs
<p>Aandacht voor maatschappelijke en politieke vorming bij leerkrachten zodat zij zich ook gesterkt voelen om hier op school mee aan de slag te gaan.</p>	Regionaal	Onderwijs
<p>Aandacht voor psycho-educatie en het ontwikkelen van competenties die leerkrachten moeten hebben om leerlingen te begeleiden in hun psychisch welzijn.</p>	Regionaal	Onderwijs

3.3.4 KWALITEITSVOLLE KINDEROPVANG

Onderzoek leert ons dat ouders aangeven dat ze meer tijd met hun kinderen willen doorbrengen, en dat de grootste nood bij kinderen is meer bij hun ouders en thuis te zijn en echt vrije tijd te hebben. De organisatie van kinderopvang hoort daarom te kaderen in een beleid dat inzet op een betere afstemming tussen werk en gezin.

¹¹ OBPWO rapport "Zittenblijven in vraag gesteld. Een verkennende studie naar nieuwe praktijken voor Vlaanderen vanuit internationaal perspectief" (Juchtmans, Goos, Vandenbroucke & De Fraine, 2012)

<p>Het investeren vanuit de Vlaamse overheid in de organisatie van kwaliteitsvolle kinderopvang waar de kansen, groei en vrije tijd van kinderen centraal staat. Maak het aanbod toegankelijk voor alle kinderen. Gebruik initiatieven genomen door de jeugd- en kinderrechtensector als inspiratie.</p>	Regionaal	Welzijn
<p>Een duidelijke afbakening van kinderopvang als opvang die gelinkt is aan de schooltijd en dus aansluitend: voor school, tijdens de middag, na school (15u30 tot 18u) en tijdens vakanties. Het kan niet de bedoeling zijn dat alle sport-, jeugdwerk- en socioculturele activiteiten voor kinderen en jongeren louter bekeken, geïnstrumentaliseerd of gefinancierd worden vanuit een kinderopvangbril (i.e. een bril van ouders, een welzijnsbril).</p>	Regionaal	Welzijn
<p>Financiële ondersteuning vanuit Vlaanderen voor de organisatie van kwaliteitsvolle kinderopvang door de lokale besturen. Wees daarbij wel consequent als Vlaamse Overheid. Het kan niet dat voor sommige beleidslijnen geïmplementeerde middelen voorzien worden (bv. kinderopvang), en voor andere niet (bv. lokaal jeugdbeleid), alsof het ene belangrijker zou zijn dan het andere.</p>	Regionaal	Welzijn, bestuur
<p>Een centrale rol voor het onderwijs als draaischijf voor kinderopvang en een sterke ondersteuning van scholen om deze rol op te nemen. Ga voor brede school als ideaalbeeld: de school als motor van wijkwerking en hefboom tot meer sociale cohesie tussen scholen, de wijk, en organisaties die sterk aanbod kunnen organiseren voor de kinderen net na schooltijd (verenigingsleven, sportclubs ...). Dat veronderstelt investeringen in een lokaal samenwerkingsverband waar alle relevante actoren zoveel als mogelijk op worden betrokken.</p>	Regionaal	Welzijn, onderwijs, jeugd, sport, cultuur

3.3.5 VOORBEREIDING OP DE ARBEIDSMARKT

Naast een brede vorming willen jongeren een kwaliteitsvolle voorbereiding op hun latere zoektocht naar werk. Ze vinden dat het onderwijs hierin een belangrijke verantwoordelijkheid heeft. De Vlaamse Jeugdraad pleit voor een lessenpakket in het SO & HO dat scholieren en studenten op vroegere leeftijd laat kennis maken met de arbeidsmarkt, ongeacht hun studierichting.

<p>Kwaliteitsvolle praktijkervaring voor elke leerling in het SO en HO gelinkt aan de gekozen studierichting waarbij jongeren kunnen proeven van verschillende richtingen/beroepen.</p>	Regionaal	Onderwijs
<p>Een positief imago voor richtingen die leren en werken combineren door informatiecampagnes.</p>	Regionaal	Onderwijs, werk
<p>Duaal leren als een sterk alternatief voor het regulier onderwijs met eigen opleidingsprogramma's waarbij er garanties worden ingebouwd voor de kwaliteit van de stageplekken en de stagementoren aangemoedigd worden extra opleiding te volgen in hoe ze leerlingen optimaal kunnen begeleiden op de werkvloer. Het belang van de leerplichtige leerling moet steeds voorop blijven staan, niet dat van het bedrijf waar de jongere tewerkgesteld wordt.</p>	Regionaal	Onderwijs, werk

3.3.6 MEER LEZEN?

Adviezen van de Vlaamse Jeugdraad

- [Advies 1706 Psychisch welzijn](#)
- [Advies 1702 Toegang tot werk](#)
- [Advies 1505 Kinderopvang en vrije tijd](#)

- [Advies 1302 Maatschappelijke en politieke vorming op school](#)
- [Advies 0915 Hoofddoeken op school?!](#)

Andere

- De Ambrassade (2016). [Participatief belevingsonderzoek De weg naar kwaliteitsvol werk](#). Brussel.

3.4 TOEGANG TOT KWALITEITSVOL WERK (WERK)

“Jeugdwerk hanteert vindplaatsgericht werken als laagdrempelige methodiek om jongeren toe te leiden naar een job” (Baanbrekers, Formaat)

Werk vinden is voor jongeren geen sinecure. In 2017 bedroeg de jeugdwerkloosheidsgraad in België 19,3%, dat is hoger dan het EU gemiddelde van 16,8%¹². De VDAB telde in 2017 gemiddeld 42.256 jonge werklozen in Vlaanderen (niet-werkende werkzoekenden < 25 jaar): een jeugdwerkloosheidsgraad van 15,6%, tegenover een totale werkloosheidsgraad van 7,0% over alle leeftijden.

Jongeren voelen zich onzeker in hun zoektocht naar werk. Dit blijkt uit gesprekken die De Ambrassade i.s.m. de Vlaamse Jeugdraad in het kader van een participatief belevingsonderzoek voerde. Ze voelen zich onvoldoende begeleid, ze zijn onvoldoende geïnformeerd over hun rechten en plichten op de arbeidsmarkt en vinden geen gepaste ondersteuning tijdens hun eerste job. De school besteedt weinig aandacht aan de werking van de arbeidsmarkt en weinig jongeren komen in contact met de praktijk van de werkvloer. Daarnaast botsen jongeren bij hun zoektocht op een gebrek aan ervaring en de sterke focus op diploma's.

De arbeidsmarkt trekt aan, maar toch zal er meer nodig zijn om alle jongeren aan een kwaliteitsvolle job te helpen.

De Vlaamse Jeugdraad vraagt eerlijke wetgeving die jongeren niet discrimineert, een betere voorbereiding van jongeren op de arbeidsmarkt, arbeidsbemiddeling die meer op maat is van jongeren, en het aanpakken van discriminatie op de arbeidsmarkt.

3.4.1 EERLIJKE WETGEVING DIE JONGEREN NIET DISCRIMINEERT

In heel wat wetten met betrekking tot het toeleiden naar werk en het betalen van uitkeringen worden leeftijds- en/of opleidingscriteria gehanteerd die ervoor zorgen dat bepaalde sociale voordelen voor jongeren niet toereikend zijn.

<p>Afschaffen van de wet op de passende dienstbetrekking. De 'wet op de passende dienstbetrekking' verplicht werkzoekenden jonger dan 30 jaar na 3 maanden werkloosheid in principe alle jobaanbiedingen te aanvaarden waarbij de pendeltijd maximum 4 uur per dag is of die maximum 60 km verwijderd zijn van hun woonplaats. Een job aanvaarden die veraf staat van je interesse, opleiding en competenties is op termijn voor niemand zinvol, en de criteria met betrekking tot afstand zijn voor vele jongeren (die niet over een rijbewijs of auto beschikken) niet haalbaar.</p>	Federaal	Werk
<p>Afschaffen van de degressieve minimumlonen voor jongeren (de zogenaamde jeugdlonen). Gelijke betaling voor gelijk werk! In 2018 werden de zogenaamde 'jeugdlonen' terug ingevoerd. Voor – 21 jarigen geldt een lager, degressief minimumloon gekoppeld aan de leeftijd. Een lager minimumloon voor (laaggeschoolde) jongeren, die vaak al horen tot de meest kwetsbaren op de arbeidsmarkt, is discriminatie op basis van leeftijd en kan dus niet door de beugel.</p>	Federaal	Werk

¹² Cijfers Eurostat, 2018

<p>Afschaffen van de leeftijds- en opleidingsbeperkingen voor de inschakelingsuitkering. Schoolverlaters moeten sinds 2015 hun inschakelingsuitkering aanvragen vóór ze 25 zijn. Voordien kon dit tot de leeftijd van 30. Jongeren onder de 21 jaar moeten in het bezit zijn van een diploma hoger secundair onderwijs, getuigschrift of een bepaald attest om een inschakelingsuitkering te kunnen aanvragen, wat voordien eveneens niet nodig was.</p>	Federaal	Werk
<p>Voorzien van financiële maatregelen die ook aan jongeren de kans geven om hun eigen job te creëren, bijvoorbeeld voordelige kredieten en financiële ondersteuning in de vorm van een uitkering tot hun financiële toestand is gestabiliseerd. Sinds 1 oktober 2016 bestaat de regeling 'Springplank naar zelfstandige' die werklozen hun werkloosheidsuitkering laat behouden tot een jaar nadat ze zelfstandige zijn geworden. Ze krijgen dan het statuut van zelfstandige in bijberoep art. 48 en de bijhorende voordelige sociale bijdragen. Jongeren die nog niet gewerkt hebben, hebben geen recht op een uitkering en komen dus ook niet in aanmerking voor deze maatregel.</p>	Federaal	Werk

3.4.2 VOORBEREIDING OP DE ARBEIDSMARKT

De stap van schoolbank naar werkvloer blijkt voor jongeren geen gemakkelijke. Een goede voorbereidingsfase is nodig, willen we deze overgang zo probleemloos mogelijk laten verlopen. Duaal leren moet een volwaardige alternatief worden van regulier secundair onderwijs. Aandachtspunt: duaal leren mag geen uitsluitingsmechanismen in de hand werken en enkel sterkere of kansrijke leerlingen aantrekken.

In Europa en in België worden jongeren vandaag geconfronteerd met een de facto positie waarin ze eerst ervaring moeten verwerven en connecties moeten opbouwen via één of verschillende stages om op die manier een betaalde job te vinden. Dit soort stages na de opleiding, die vaker onbetaald dan betaald zijn, zorgen voor een grotere ongelijkheid, ondermijnen het belastingsysteem en verwaarlozen de sociale veiligheid en bescherming op de werkplek.

<p>Transparante kwaliteitscriteria voor stageplaatsen duaal leren waarbij het leertraject van de jongere centraal staat in een gevarieerd opleidingsprogramma. De belangen van de jongeren in opleiding moeten steeds primeren, niet die van de werkgever.</p> <p>Een statuut voor stagementoren duaal leren met een opleiding pedagogische competenties.</p>	Regionaal	Onderwijs, werk
<p>Een verbod op onbetaalde stages buiten de opleiding.</p> <p>Een duidelijk statuut voor betaalde stages buiten de opleiding met bijhorende kwaliteitscriteria voor de stage. Het 'European Quality Charter on internships and Apprenticeships' biedt hiertoe inspiratie.</p>	Federaal	Werk

3.4.3 ARBEIDSBEMIDDELING OP MAAT VAN JONGEREN

De zelfdeterminatietheorie stelt dat arbeidsbemiddeling moet inzetten op autonomie, competentieversterking en verbinding (waardering en respect) om intrinsiek motivatie tot werk vinden op te leveren. Controle of financiële ontmoediging van werkloosheid zijn een veel minder krachtige motivator. We moeten werkzoekende jongeren aanspreken als volwaardige burgers met een traject dat hen innerlijk prikkelt en hen daadwerkelijk kansen biedt om werk te vinden. (Van Parys, 2015)¹³.

¹³ Van Parys, L., (2015). Ontmoedigen van werkloosheid of aanmoedigen van werk: de federale stok versus de regionale wortel. Poliargus. Via: <http://www.poliargus.be/ontmoedigen-van-werkloosheid-aanmoedigen-van-werk-de-federale-activeringsstok-versus-de-regionale-activeringswortel/>

Volgens de Vlaamse Jeugdraad betekent een arbeidsbemiddeling op maat van jongeren ondersteuning bij alle activiteiten in de zoektocht naar werk, het bepalen en opvolgen van een sollicitatiestrategie, het begeleiden van het hele proces van de jongere in de zoektocht naar werk, maar ook het adviseren van werkgevers.

Om dit op een goede manier te organiseren, moeten er specifieke arbeidsbemiddelingsdiensten gericht op jongeren komen, bij voorkeur bij partners die met jongeren werken in andere contexten of rond andere levensvragen. Zo kunnen we op een aangepaste manier contact leggen met jongeren en kunnen we hen op een correcte manier onthalen.

Arbeidsbemiddeling in diensten die zich specifiek richten op jongeren met arbeidsbemiddelaars die voeling hebben met de doelgroep en hier specifiek voor zijn opgeleid.	Regionaal	Werk
Intensievere en meer kwaliteitsvolle begeleiding door het aantal toegewezen personen per VTE arbeidsbemiddelaar te doen dalen. Zorg voor éénzelfde referentiepersoon per jongere.	Regionaal	Werk
Een duidelijk onderscheid tussen begeleiding van de werkzoekende en controle van het zoekgedrag. Een begeleider kan niet ook zelf de controleur zijn.	Regionaal	Werk
Investeren in vindplaatsgericht werken, aanklampend werken, aanwezig zijn op het terrein (straat, jeugd- en wijkhuizen,...) en aangepaste jongerenprojecten om moeilijk bereikbare (NEET) jongeren aan te spreken en vast te houden.	Regionaal	Werk

3.4.4 AANPAKKEN VAN DISCRIMINATIE OP DE ARBEIDSMARKT

De NEET¹⁴-ratio voor 15 tot 29 jarigen was in 2016 in totaal gemiddeld 9,4%, maar verschilt sterk volgens volgende socio-demografische kenmerken¹⁵:

- 23,1% voor jongeren niet geboren in België t.o.v. 7,7% voor jongeren geboren in België
- 11,6% voor laaggeschoolde jongeren t.o.v. 9,6% voor middengeschoolde jongeren en 6,5% voor hooggeschoolde jongeren
- 36,7% voor jongeren gehinderd door handicap, aandoening of ziekte t.o.v. 7,8% voor jongeren die hier geen hinder van ondervinden

Eén van de verklaringen voor deze cijfers is de discriminatie op de arbeidsmarkt. Discriminatie op de arbeidsmarkt is geen probleem van individuen, maar een probleem van onze maatschappij dat dringend ten gronde moet worden aangepakt.

Financiële maatregelen voor bedrijven om op een positieve manier werk te maken van een diversiteitsbeleid op de werkvloer.	Regionaal, federaal	Werk
Overheidsinspecties op alle bestuursniveaus machtigen om praktijktesten te voeren om de bestaande antidiscriminatie wetgeving te handhaven en werk te maken van gelijke rechten voor iedereen.	Regionaal, federaal	Werk

¹⁴ Not in Education, Employment nor Training

¹⁵ Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium EAK, Eurostat LFS (Bewerking Steunpunt Werk), 2016

3.4.5 MEER LEZEN?

Adviezen van de Vlaamse Jeugdraad

- [Advies 1711 Onbetaalde stages buiten de opleiding](#)
- [Advies 1702 Toegang tot werk](#)
- [Advies 1402 Sociale inclusie in onderwijs en werk](#)

Andere

- De Ambrassade (2016). [Participatief belevingsonderzoek De weg naar kwaliteitsvol werk](#). Brussel.
- Vlaamse Jeugdraad (2017). [Standpunt: degressieve minimumlonen voor – 21 jarigen](#). Brussel.

3.5 MOBILITEIT OP MAAT VAN KINDEREN EN JONGEREN (MOBILITEIT)

“Jeugdwerk gebruikt de straat als speelterrein” (Charter Goe Gespeeld!, VDS, Chiro, Scouts en Gidsen Vlaanderen, KSA, KLJ, Kind & Samenleving, Mediaraven, De Ambrassade)

Kinderen en jongeren nemen elke dag opnieuw deel aan het verkeer: ze gaan naar school, naar de jeugdvereniging, of verkennen de buurt op hun skateboard. Net als volwassenen hebben ze het recht om zelf en op hun eigen manier de plekken te kunnen bereiken die voor hen belangrijk zijn.

De autonome mobiliteit van kinderen en jongeren is de voorbije halve eeuw echter drastisch achteruit gegaan: de opkomst van de auto en de daarmee samenhangende verkeersonveiligheid heeft kinderen en jongeren uit ons straatbeeld verdrongen¹⁶. Deze evolutie heeft een enorme negatieve impact op de levenskwaliteit en participatiemogelijkheden van kinderen en jongeren. Dringend tijd dus voor een mobiliteitsbeleid dat opnieuw rekening houdt met kinderen en jongeren.

De Vlaamse Jeugdraad vraagt om in te zetten op een meer jeugdgerichte en duurzame mobiliteit, een modern openbaar vervoer afgestemd op de noden van kinderen, jongeren en jeugdwerk, en een veilig verkeer waarin kinderen en jongeren de kans krijgen te leren hoe zich veilig te verplaatsen.

3.5.1 JEUGDGERICHTE EN DUURZAME MOBILITEIT

Mobiliteit betekent voor kinderen en jongeren iets anders dan voor volwassenen. Voor hen is mobiliteit meer dan het zuiver functionele zich verplaatsen. Kinderen of jongeren gaan vaak gewoon wat fietsen, rolschaatsen of steppen zonder concrete bestemming. Het sociale aspect en het contact met de buurt of de natuur zijn daarbij belangrijke aspecten.

Bovendien zijn kinderen en jongeren zachte en duurzame weggebruikers. Ze verplaatsen zich verhoudingsgewijs veel meer dan volwassenen te voet, met de fiets, of met het openbaar vervoer (jongeren), en veel minder met de auto.

Een duurzame modal shift ¹⁷ op basis van het STOP-principe ¹⁸ . Het STOP-principe als leidraad voor het verdelen van de budgetten binnen het beleidsdomein mobiliteit.	Regionaal, federaal	Mobiliteit
Een drastische vermindering van het aantal autokilometers, zowel in het woon-werk- en woon-school-verkeer, als in het recreatief verkeer en het goederentransport.	Regionaal	Mobiliteit

¹⁶ Van Gils, J., Zuallaert, G., Wets, G., Cuyvers, R., red. (2007), Vervoersafhankelijkheid en vervoersautonomie van kinderen (10-13 jaar). Eindrapport. Brussel

¹⁷ Onder modal shift verstaan we het vervangen van een deel van het gemotoriseerd vervoer over de weg door andere vormen van vervoer: te voet, met de fiets, via het spoor ...

¹⁸ Het STOP-principe geeft voorrang aan Stappen en fietsen (Trappen), vervolgens aan Openbaar vervoer, en pas in de laatste plaats aan individueel Personenvervoer met de auto.

Het behalen van de luchtkwaliteitsnormen van de WHO (in plaats van de minder strenge EU-normen) in heel Vlaanderen, en in het bijzonder in de omgeving van woningen, scholen en andere jeugdvoorzieningen, zodat elk kind en elke jongere kan opgroeien in een gezonde omgeving.	Regionaal, Europees	Leefmilieu, mobiliteit
Realisatie van een speel- of verbindingweefsel¹⁹ over heel Vlaanderen en Brussel . Dat vraagt in de eerste plaats een nauwe samenwerking met gemeentebesturen (bijvoorbeeld in de nieuwe vervoerregio's) om samen een jeugdgericht mobiliteitsbeleid uit te werken.	Regionaal	Mobiliteit, omgeving
Prioritair inzetten op straten en pleinen als plaatsen voor ontmoeting, ontspanning, spel ... , zodat deze functies terug aan belang winnen ten opzichte van de dominante doorstroomfunctie van onze wegen. Woonkernen moeten zo veel mogelijk autoluw of autovrij zijn .	Regionaal	Mobiliteit, omgeving
Participatie van jeugd aan het mobiliteitsbeleid door een blijvende ondersteuning van bovenlokale participatie van jeugd om de processen binnen de nieuwe vervoerregio's en de regionale mobiliteitsprojecten die gepland zijn tijdens de volgende legislatuur op te volgen. Inspraak van jeugd, op maat, binnen de vervoerregio's is cruciaal.	Regionaal	Mobiliteit, jeugd

3.5.2 OPENBAAR VERVOER

Kinderen en jongeren behoren tot de belangrijkste gebruikers van het openbaar vervoer. 40% van de verplaatsingen bij De Lijn gebeurt met een Buzzy Pazz²⁰, en 26% van de verplaatsingen bij de NMBS met een woon-schoolabonnement²¹. Nochtans is ons openbaar vervoer vaak niet afgestemd op de noden van jonge gebruikers, en worden kinderen en jongeren nauwelijks betrokken bij het openbaar vervoersbeleid.

Een verbetering van het aanbod, de frequentie, de capaciteit en de betrouwbaarheid van het openbaar vervoer, afgestemd op piekmomenten en piekverbindingen voor kinderen, jongeren en jeugdwerkorganisaties (woon-school verkeer, studentenverkeer, verkeer naar en van jeugdige vrijetijdsplekken). Openbaar vervoer moet een volwaardige concurrent zijn van de auto.	Regionaal, federaal	Mobiliteit
Een verbeterd avond- en nachtaanbod van openbaar vervoer.	Regionaal, federaal	Mobiliteit
Een betere afstemming tussen de verschillende vormen van openbaar vervoer onderling én met andere vervoerswijzen. In het kader van de liberalisering van de openbaar vervoerssector moet gezorgd worden voor voldoende, volledige en toegankelijke informatie en ticketintegratie over de verschillende vervoersmaatschappijen heen. Een betere afstemming tussen de verschillende beleidsniveaus is nodig.	Regionaal, federaal	Mobiliteit
Betaalbaarheid van duurzame mobiliteit voor kinderen en jongeren, met behoud of uitbreiding van de bestaande voordeeltarieven voor kinderen en jongeren bij het openbaar vervoer.	Regionaal, federaal	Mobiliteit

¹⁹ Een speel- of verbindingweefsel is een samenhangend, veilig en aangenaam voetgangers- en fietsnetwerk dat plekken die betekenisvol zijn voor kinderen en jongeren met elkaar verbindt.

²⁰ [Jaarverslag De Lijn 2016](#).

²¹ [Klant Centraal. NMBS Activiteitenverslag 2016](#).

Voordelig en makkelijk in groep reizen met trein, tram en bus: <ul style="list-style-type: none"> • Een meer flexibele groepsformule bij de NMBS, aangepast aan de noden van jeugdorganisaties. • Het verduurzamen van het proefproject kampvervoer van De Lijn, en een uitbreiding naar het hele jaar. 	Regionaal, federaal	Mobiliteit
Een betere toegankelijkheid van het openbaar vervoer voor reizigers met beperkte mobiliteit , door werk te maken van toegankelijke voertuigen én haltes.	Regionaal, federaal	Mobiliteit

3.5.3 EEN VEILIG VERKEER

Kinderen en jongeren hebben een nog prille verkeerservaring: ze moeten leren zich zelfstandig te verplaatsen in het verkeer. Tijdens dit leerproces moeten zij de kans krijgen om fouten te maken.

Vervangen van de te eenzijdige focus op verkeerslessen in het onderwijs door een brede verkeers- en mobiliteitseducatie in een traject van levenslang leren die niet eenzijdig toeleidt naar de auto maar aandacht heeft voor alle vervoersmodi.	Regionaal	Mobiliteit, onderwijs
Evaluatie en monitoring van de impact van de nieuwe rijopleiding op vlak van verkeersveiligheid, betaalbaarheid en haalbaarheid voor jonge bestuurders. Sociale tarieven voor de rijopleiding (bv. voor het terugkommoment).	Regionaal	Mobiliteit
Een 0,1 promillegrens voor alle bestuurders van gemotoriseerde voertuigen, en niet enkel voor jonge of beginnende bestuurders.	Federaal, Europees	Mobiliteit
Een rijbewijs met punten voor alle bestuurders van gemotoriseerde voertuigen.	Federaal	Mobiliteit
Individueel rijgedrag als parameter voor de autoverzekeringspremie , niet de leeftijd.	Federaal	Economie

3.5.4 MEER LEZEN?

Adviezen van de Vlaamse Jeugdraad

- [Advies 1806 Voorontwerp van decreet basisbereikbaarheid](#)
- [Advies 1503 Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan](#)
- [Advies 1401 Mobiliteitsplan Vlaanderen](#)
- [Advies 1211 Openbaar vervoer](#)
- [Advies 1105 Alcohol en de auto](#)
- [Advies 1003 Autoverzekering](#)
- [Advies 0913 Rijopleiding](#)

Andere

- Vlaamse Jeugdraad (2018). [Terugkommoment rijopleiding: voor veel jongeren is €100 wél veel geld](#). Brussel.

3.6 EEN POSITIEVE IDENTITEITSONTWIKKELING EN EEN RESPECTVOL GERECHT (IDENTITEIT, VEILIGHEID EN JUSTITIE)

“Jeugdwerk zet in op een veilige samenleving voor iedereen” (Participatieproject J100, Antwerpse jeugdorganisaties)

Vlaanderen kent heel wat maatschappelijke problemen die maken dat de rechten van jongeren niet nageleefd worden en dat ze kwetsbaar zijn in hun weg naar volwassenwording. Kwetsbare jongeren komen disproportioneel meer in aanraking met gerecht en justitie.

De Vlaamse Jeugdraad vraagt aandacht voor het stimuleren van een positieve identiteitsontwikkeling, dialoog rond veiligheid en politie, en een justitie die rekening houdt met de positie van kinderen en jongeren en die vanuit een pedagogische benadering met jeugddelinquentie omgaat.

3.6.1 POSITIEVE IDENTITEITSONTWIKKELING

Alle kinderen en jongeren in onze samenleving moeten de ruimte krijgen om hun identiteit op een positieve manier te ontwikkelen. De Vlaamse Jeugdraad wil een beleidsdiscours dat stigmatisering en culturalisering tegengaat.

Wat de aanpak van gewelddadige radicalisering betreft, vraagt de Vlaamse Jeugdraad vooral de voedingsbodems aan te pakken in plaats van aan symptoombestrijding te doen. Het aanpakken van armoede, sociale uitsluiting in o.a. onderwijs en werk, discriminatie en racisme, etc. is de meest wenselijke vorm van algemene preventie.

Een preventiebeleid rond gewelddadige radicalisering waarbij kinderen en jongeren zelf betrokken worden bij de totstandkoming en evaluatie.	Federaal en regionaal	Binnenlandse zaken, bestuur
Behoud van de structurele ondersteuning van eerstelijns werk als jeugdwerk, straatwerk, samenlevingsopbouw, algemene preventie...	Regionaal	Jeugd
Positieve beeldvorming van kinderen en jongeren in de samenleving door een mediastrategie die actief inzet op diversiteit.	Regionaal	Media
Een hoofddoekentolerantie op school binnen een afgelijnd kader waarbij éénzelfde maatregel geldt voor alle scholen.	Regionaal	Onderwijs

3.6.2 VEILIGHEID EN POLITIE

De Vlaamse Jeugdraad wil veilige omgevingen bieden aan alle kinderen en jongeren en zo indirect en preventief werken aan een veilige samenleving. De overheid moet werk maken van een veiligheidsdiscours dat in dialoog gaat, verbindt, bruggen bouwt en aan veiligheid werkt voor iedereen, ook voor kwetsbare jongeren.

Ook jeugdwerk heeft een rol te spelen in veiligheid. Namelijk door er dagelijks te zijn voor kinderen en jongeren, hen te helpen een waardevolle plek te vinden in de samenleving, hen via emanciperend werken positief te laten bouwen aan hun identiteit.

Een veiligheidsbeleid en ordehandhaving (o.a. GAS) vanuit een positief discours waar dialoog centraal staat en waarbij kinderen en jongeren betrokken worden bij de totstandkoming en evaluatie ervan.	Federaal	Binnenlandse zaken
Verplichte opleidingsonderdelen voor politie en andere ordediensten om adequaat te leren omgaan met jongeren en (super)diversiteit .	Federaal	Binnenlandse zaken
Uitbouwen van gemeenschapsgerichte politiezorg waarbij gewerkt wordt aan een betere vertrouwensband tussen burgers en politie, onveiligheidsgevoelens in lokale buurten, tegengaan van etnisch profileren etc.	Federaal	Binnenlandse zaken

3.6.3 JUSTITIE

Sommige jongeren komen, ondanks alle preventie, toch met het gerecht in aanraking. Dit kan zijn door familiale aangelegenheden (vb. een echtscheiding, verontrustende opvoedingssituatie,...) of door een misdrijf. We vragen de regeringen om steeds te vertrekken vanuit het principe dat fouten maken nu eenmaal bij het jong zijn hoort. Kinderen en jongeren zijn in volle ontwikkeling. Repressieve maatregelen dienen pas te worden opgelegd als laatste maatregel. Een pedagogische benadering van jeugddelinquentie verdient daarom altijd voorrang.

Het garanderen van het recht om gehoord te worden voor alle juridische en politieke procedures waar jongeren mee in aanraking komen. Jongeren moeten te allen tijde duidelijke informatie op maat krijgen in een laagdrempelig en voor hen verstaanbaar taalgebruik en op ieder moment in het traject de mogelijkheid hebben om hun verhaal te doen . Daarbij moet steeds een vertrouwenspersoon en advocaat aanwezig zijn.	Regionaal en Federaal	Justitie, binnenlandse zaken, welzijn
Een statuut voor jeugdadvocaten met bijpassende opleiding . Verplichte opleidingsonderdelen voor advocaten, rechters en politie om goed en respectvol te communiceren en om te gaan met kinderen en jongeren .	Federaal	Justitie, binnenlandse zaken
Het schrappen van de uithandengeving door de jeugdrechter.	Federaal	Justitie

3.6.4 MEER LEZEN?

Adviezen van de Vlaamse Jeugdraad

- [Advies 1709 Voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht](#)
- [Advies 1602 Positieve identiteitsontwikkeling bij jongeren in het kader van de preventie van gewelddadige radicalisering](#)
- [Advies 1303 Voorstel van decreet houdende de wijziging van het DAC-decreet](#)
- [Advies 1214 Gemeentelijke administratieve sancties](#)
- [Advies 0915 Hoofddoeken op school?!](#)

Andere

- Vlaamse Jeugdraad (2017). [Standpunt: deontologie in het jeugdwerk onder druk](#). Brussel.

3.7 JONGERENVRIENDELIJKE ASIELPROCEDURES EN ONDERSTEUNING BIJ INTEGRATIE (ASIEL EN INTEGRATIE)

“Jeugdwerk verwelkomt jonge nieuwkomers en voorziet in hun recht op vrije tijd” (Project Wereldspelers, De Ambrassade i.s.m. meer dan 30 jeugdwerkorganisaties)

Volgens de Verenigde Naties zijn er in 2015 een miljoen vluchtelingen en migranten via de Middellandse Zee en de Balkan naar Europa gevlucht. De VN spreekt van de ergste humanitaire crisis sinds de Tweede Wereldoorlog. De gevolgen voelden we – en voelen we nog steeds – ook in België. Naast kinderen en jongeren in opvangcentra, zijn er uiteraard ook veel nieuwkomers die ondertussen een verblijfplaats hebben gevonden in ons land en zich hier gevestigd hebben. En hoewel de toestroom van mensen op de vlucht ondertussen stagneert, betekent dit niet dat de uitdagingen die gepaard gaan met hun komst verdwenen zijn, integendeel. Het merendeel van deze jongeren zullen hier blijven en hier een leven opbouwen.

De Vlaamse Jeugdraad pleit in dit debat voor een humaan beleid gebaseerd op de geldende mensenrechtenverdragen en meer specifiek het IVRK, met aandacht voor kindvriendelijke procedures, kwaliteitsvolle opvangplaatsen, ondersteuning bij de integratie en het recht op vrije tijd.

3.7.1 ASIELPROCEDURE EN TERUGKEERBELEID

Jonge nieuwkomers hebben recht op informatie aangepast aan hun noden en leeftijd. De Raad van Europa publiceerde recentelijk nog een rapport met aanbevelingen hieromtrent²². De DVZ, het CGVS en de RVV moeten ook minderjarigen –al dan niet in België in gezinsverband- die hun verhaal willen doen, horen tijdens de asielprocedure. Dat is volgens het VN kinderrechtenverdrag én de Jeugdbeschermingswet hun recht. Toch krijgen kinderen hier vaak geen informatie over en krijgen ze dus geen stem in hun procedure.

Jongeren die zich in de illegaliteit bevinden komen in precare leefsituaties terecht. Het is belangrijk dat overheden een humaan terugkeerbeleid voeren waarbij de belangen van de jongeren ten alle tijde centraal staan en de terugkeer van jongeren naar hun land van herkomst tot een duurzame oplossing zal leiden.

Gerichte informatie over de asielprocedure, asielinstanties, rechten, wachttermijnen en aanspreekpunten en procedures voor vragen en klachten voor kinderen en jongeren. Het informatiemateriaal, dat ook via informatiegevers verspreid moet worden, moet op maat en in verschillende talen beschikbaar zijn. Daarnaast is er nood aan laagdrempelige psychologische ondersteuning voor kinderen en jongeren in migratie.	Federaal	Asiel & migratie
Het respecteren van het recht van alle kinderen om gehoord te worden tijdens de asielprocedure , ook door procedures opgestart door hun ouders.	Federaal	Asiel & migratie
Menswaardige oplossingen voor kinderen en jongeren op de vlucht die zich in de illegaliteit bevinden, rekening houdend met hun kinder- en mensenrechten.	Federaal	Asiel & migratie
Kinderen en jongeren moeten hun onderwijs of opleidingstraject kunnen afwerken vooraleer ze kunnen worden uitgewezen . Momenteel is er alleen een schorsing van uitwijzing als het uitwijzingsbevel na het begin van de paasvakantie komt.	Federaal	Asiel & migratie
Geen gesloten terugkeercentra voor minderjarigen en hun gezinnen.	Federaal	Asiel & migratie

²² Child-friendly information for children in migration. Conference report, 2017, Council of Europe

3.7.2 OPVANG VAN JONGE ASIELZOEKERS

Kinderen en jongeren die op de vlucht zijn, hebben bij aankomst in ons land recht op gepaste huisvesting. Toch is de opvang die Fedasil en partners (Rode Kruis, OCMW, etc.) aanbieden niet altijd adequaat. Kinderen en jongeren hebben behoefte aan passende ondersteuning die vaak niet voorzien is in de collectieve opvang, maar wel kan geboden worden binnen kleinschaligere initiatieven. Opvangcentra die minderjarigen herbergen moeten een sterke pedagogische visie hanteren.

Minimale criteria voor opvangcentra die peilen naar respect voor de rechten van het kind met inbegrip van het recht op vrije tijd en spel. Hiervoor moet regelmatig inspectie gevoerd worden. Over het al dan niet behalen van de criteria moet transparant worden gecommuniceerd.	Federaal	Asiel & migratie
Creatie van extra plaatsen in kleinschalige opvangplaatsen voor jonge nieuwkomers en hun gezinnen.	Federaal	Asiel & migratie
Een beter sanctiebeleid binnen de opvangcentra voor NBBM ²³ gebaseerd op onderzoek naar wat wel werkt én met inspraak van de jongeren zelf. Een echte onafhankelijke klachtenprocedure , waar zowel jongere als voogd beroep op kunnen doen.	Federaal	Asiel & migratie
Afschaffen van het verhuizen van NBBM over de taalgrens binnen één procedure.	Federaal	Asiel & migratie

3.7.3 ONDERSTEUNING BIJ INTEGRATIE

Elke niet begeleide buitenlandse minderjarige heeft een voogd toegewezen gekregen. Maar eens de jongere achttien wordt, valt deze persoon weg. Steunfiguren of voogden die hun taak verder zetten nadat de jongere achttien geworden is, werken nu in een juridisch vacuüm. Er zou een systeem van trajectbegeleiding, zoals in de integrale jeugdhulp bestaat, opgezet kunnen worden waardoor de jongere er niet alleen voor komt te staan. Ook op gezinsniveau is er nood aan meer ondersteuning dan nu geboden wordt. Er wordt valselyk van uitgegaan dat de ouders weerbaar genoeg zijn om hun kinderen te ondersteunen in het nieuwe land.

Jonge nieuwkomers moeten na aankomst in België al te vaak van verblijfplaats veranderen. Er is een tekort aan betaalbare woningen en voorzieningen voor vluchtelingen met verblijfspapieren. Dit tekort moet dringend aangepakt worden.

Een juridisch systeem dat de verderzetting van de taken van de voogd d.m.v. trajectbegeleiding van de NBBM na de 18e verjaardag mogelijk maakt.	Federaal	Justitie
Voldoende ondersteuning van gezinnen en hun kinderen op alle vlakken.	Federaal en regionaal	Asiel & migratie, integratie & inburgering
Betaalbare woningen en residentiële voorzieningen voor vluchtelingen met verblijfspapieren.	Federaal	Wonen

²³ Niet begeleide buitenlandse minderjarige

3.7.4 HET RECHT OP VRIJE TIJD

Vrijetijdsparticipatie is als fundamenteel mensen- en kinderrecht ook voor jonge nieuwkomers belangrijk en moet voor hen voorzien worden. Maar we merken dat toeleiding naar vrijetijdsbesteding niet altijd deel uitmaakt van de taak van begeleiders, voor hen geen prioriteit krijgt, of dat onvoldoende tijd en middelen ter beschikking zijn in de opvangvoorzieningen. Ook krijgen jonge nieuwkomers vaak geen kans om aan vrijetijdsbesteding te doen of moeten ze afhaken omdat ze het lidgeld niet kunnen betalen of mobiliteitsproblemen ondervinden. Of jonge nieuwkomers beroep kunnen doen op een financiële tussenkomst hangt sterk af van de lokale context.

Een duidelijke toewijzing van rollen en verantwoordelijkheden van alle brugfiguren en begeleiders die met jonge nieuwkomers werken met inbegrip van oriëntatie in de vrije tijd . Geef de Agentschappen Integratie & Inburgering voldoende ruimte om ook bezig te zijn met vrije tijd van jonge nieuwkomers.	Federaal, regionaal	Asiel & migratie, integratie & inburgering
Voldoende beschikbare budgetten in opvangcentra voor individuele vrijetijdsbesteding en uniforme regels voor alle opvangstructuren m.b.t. deze budgetten.	Federaal	Asiel & migratie
Een eenduidig beleid met betrekking tot gesubsidieerde inschrijvingsgelden en budgetten om jonge nieuwkomers te kunnen laten participeren aan vrijetijdsbesteding.	Regionaal	Jeugd, cultuur, sport, integratie & Inburgering
Verder inzetten op lokale netwerken vrijetijdsparticipatie , met inbegrip van de doelgroep jonge nieuwkomers, zoals voorzien in het Participatiedecreet.	Regionaal	Jeugd, cultuur, sport

3.7.5 MEER LEZEN?

Adviezen van de Vlaamse Jeugdraad

- [Advies 1801 Vrije tijd voor jonge nieuwkomers](#)
- [Advies 1609 Jongeren op de vlucht](#)

²² Child-friendly information for children in migration. Conference report, 2017, Council of Europe